

STAATSBESLUIT van 27 januari 2017
ter uitvoering van artikel 2 van de Wet
Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7)
(Besluit Kwaliteitsstandaarden
Opvanginstellingen).

2017

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIEK SURINAME**

No. 8

STAATSBESLUIT van 27 januari 2017, ter uitvoering van artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7) (Besluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen).

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

Overwegende, dat ter uitvoering van artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no.7) het nodig is kwaliteitsstandaarden voor de opvang van personen in opvanginstellingen vast te stellen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, bekrachtigd het onderstaand door de Raad van Ministers voorbereid staatsbesluit:

Artikel 1

Vast te stellen, de bij dit staatsbesluit gevoegde bijlagen:

- a. Bijlage A: standaarden betreffende Early Childhood Development (ECD standaarden).
- b. Bijlage B: standaarden betreffende opvanginstellingen voor oudere personen.
- c. Bijlage C: standaarden betreffende opvanginstellingen voor mensen met een beperking.
- d. Bijlage D: standaarden betreffende algemene opvanginstellingen en residentiële kinderopvang

Artikel 2

1. Dit staatsbesluit wordt aangehaald als: Besluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen.
2. Het wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
3. Dit staatsbesluit treedt in werking met ingang van de dertigste dag volgende op die van zijn afkondiging.
4. De Minister van Sociale Zaken en Volkshuisvesting is belast met de uitvoering van dit staatsbesluit.

Gegeven te Paramaribo, de 27ste januari 2017

DESIRÉ D. BOUTERSE

Uitgegeven te Paramaribo, de 23ste februari 2017
De Minister van Binnenlandse Zaken,

M.M.F. NOERSALIM.

STAATSBESLUIT van 27 januari 2017, ter uitvoering van artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7) (Besluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen).

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

In de Wet Opvanginstellingen (SB 2014 no.7) is de noodzaak van wettelijke regulering van activiteiten binnen de opvanginstellingensector benadrukt. In artikel 2 van deze wet is bepaald dat kwaliteitsstandaarden dienen te worden vastgelegd, die zullen dienen als meetinstrumenten ter waarborging van de kwaliteit van de geboden zorg in de opvanginstellingen. In lid 2 van dezelfde artikel is aangegeven waarop de kwaliteitsstandaarden tenminste betrekking moeten hebben. De ingevolge dit staatsbesluit vastgestelde kwaliteitsstandaarden hebben betrekking op vroege kinderopvoeding (ECD standaarden voor kinderopvanginstellingen: Bijlage A), opvanginstellingen voor oudere personen (Bijlage B), opvanginstellingen voor personen met een beperking (Bijlage C) en algemene en residentiële kinderopvang (Bijlage D).

Toelichting kwaliteitsstandaarden

Bijlage A

Standaarden betreffende Early Childhood Development (ECD - Standaarden)

De ECD standaarden hebben betrekking op vroege kinderopvoeding. Kinderen zijn kwetsbaar en hebben recht op bescherming. Early Childhood Development (ECD) oftewel vroege ontwikkeling van kinderen heeft betrekking op een veelomvattende benadering van beleid en programma's voor kinderen vanaf de geboorte tot en met acht jaar. De ECD-standaarden richten zich in het bijzonder op kinderen in de leeftijdscategorie van 0 tot en met 8 jaar ongeacht een beperking, stoornis of handicap. Schade die het kind in deze fase van de ontwikkeling ondervindt, kan blijvende schade betekenen voor het individu (persoonlijkheid) en daardoor voor de totale samenleving.

Gelet op het feit dat de kosten voor exploitatie van kinderopvang in de afgelopen jaren erg gestegen zijn, moet de kwaliteit van het kindercentrum extra bewaakt worden. Zo worden er eisen gesteld aan de voeding en zorg die het kind krijgt gedurende de periode dat het is opgevangen in een kindercentrum c.q. alternatief kindercentrum. Recente onderzoeken hebben uitgewezen dat de kwaliteit voor de zorg voor kinderen niet altijd gegarandeerd is. Factoren die hiertoe bijdragen, betreffen het gebrek aan opleiding van de leiding, geen geschikt personeel, geen geschikte accommodatie en geen visie met betrekking tot stimulatieprogramma's.

De ECD – standaarden schrijven richtlijnen voor waaraan een kinderopvanginstelling zich dient te houden. Ter waarborging van de geboden zorg aan deze uiterst kwetsbare groep van kinderen zijn de ECD- standaarden ontwikkeld en vastgelegd die betrekking hebben op:

- de registratie van de instelling;
- het personeel: deskundigheid, geschiktheid en arbeidsregels worden hierbij ondermeer beschreven;
- zaken betreffende de zorg- en dienstverlening waaronder gelijke kansen en de bescherming en de lichamelijke verzorging van kinderen;
- kwaliteitszorg en stimulering van kinderen tussen 0 en 4 jaar oud;
- stimulering en onderwijs van kinderen tussen 4 en 8 jaar oud;
- administratieve zaken zoals personeelsgegevens en verzekering;
- gezondheid, veiligheid en de fysieke omgeving.

Bijlage B

Standaarden betreffende opvanginstellingen voor oudere personen

Voor de sociale bescherming van oudere personen, die worden opgevangen in opvanginstellingen, is het van belang hun zorg en bescherming in het kader van welzijnsbevordering nader te regelen. Verder is residentiële opvang en betaalbare kwalitatieve zorg voor oudere personen zeer belangrijk. Om het zelfstandig en onder begeleiding wonen van deze doelgroep te stimuleren, is het nodig kwaliteitsstandaarden vast te stellen. Oudere personen moeten zoveel mogelijk in hun eigen omgeving verzorgd kunnen worden. Waar dit niet mogelijk is, moet dat plaatsvinden op basis van vastgestelde kwaliteitsstandaarden die de bescherming van en beleving van mensenrechten door de doelgroep ondersteunen.

In deze bijlage worden zeer specifieke richtlijnen dan wel standaarden beschreven die gelden voor opvanginstellingen ten behoeve van de oudere personen. De groep oudere personen is een kwetsbare groep en het is dus noodzakelijk strenge regels vast te stellen ter zake:

- het beleid van de organisatie: hierbij is een duidelijke doelstelling vereist;
- duidelijke eisen met betrekking tot toelating en opname en duidelijke procedures;
- cliëntenzorg en een goede administratie;
- de fysieke omgeving en een goede hygiëne;
- medicatie, keuringen en deskundig personeel;
- zorg- en dienstverleningsovereenkomsten alsook duidelijke procedures bij overlijden en wilsbeschikkingen.

Bijlage C

Standaarden betreffende opvanginstellingen mensen met een beperking

Suriname is partij bij verschillende mensenrechtenverdragen die haar verplichten uitvoering te geven aan de bepalingen van die verdragen. Binnen dit kader wordt specifiek verwezen naar het Internationale Verdrag voor de Rechten van Mensen met een Beperking. Suriname is sinds 2007 in het proces om onvoorwaardelijk toe te treden tot dit verdrag. Het implementeren van dit verdrag houdt in dat de huidige wet- en regelgeving in algemene zin moet worden ontwikkeld dan wel moet worden aangepast. Een belangrijk aspect hierbij is de regulering van de zorgsector voor mensen met een beperking. Deze sector is vanwege de internationale ontwikkelingen op dit gebied onderhevig aan veranderingen, waarbij de garantie van optimale dienstverlening centraal staat.

Het ontwikkelen van standaarden voor de zorgsector voor mensen met een beperking is van belang om de volgende redenen:

- standaardisatie en uniformiteit van de hulpverlening op basis van protocollen; kwaliteitsverbetering van de zorg;
- bescherming van de doelgroep en de medewerkers binnen de instelling;
- bescherming van de instellingen binnen de zorgsector voor mensen met een beperking.

Naar aanleiding van het bovenstaande richten de betreffende standaarden zich tot:

- beleid en organisatie: hierin wordt de algemene doelstelling en richtlijnen aangegeven, de personeelszorg, de administratie alsook het gezondheids – en veiligheidsbeleid van de instelling;
- zaken betreffende cliëntenzorg, de zorg en dienstverleningsovereenkomsten;
- procedures bij overlijden en wilsbeschikking;
- medicatie en voeding;
- fysieke voorzieningen in de instelling, gelet op de fysieke gesteldheid van de mens met een beperking;
- de hygiëne binnen de instelling.

Bijlage D**Standaarden betreffende algemene opvanginstellingen en residentiële kinderopvang**

Volgens het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, hebben kinderen het recht om in hun gezin op te groeien. Indien dit vanwege omstandigheden niet kan, dient de Overheid passende maatregelen te treffen om de kinderen in een voorziening van alternatieve zorg te plaatsen. In dit kader moet de wet Opvanginstellingen bezien worden. Door de jaren heen hebben verschillende personen dan wel rechtspersonen een opvanginstelling voor kinderen opgericht. Elk exploiteert deze instelling naar eigen inzichten.

Om de kwaliteit van de zorg te garanderen zijn er standaarden voorbereid. Op deze manier wordt gewaarborgd dat een bepaald minimum aan kwaliteit aanwezig is. De standaarden richten zich voornamelijk tot opvang van kinderen van oudere leeftijd met name 9 tot 18 jaar uitlopende tot 25 jaar.

De definities van de kenmerkende begrippen zoals jeugdigen en een kinderopvanginstelling die niet in de Wet Opvanginstellingen zijn gedefinieerd worden in deze bijlage beschreven. Daarnaast handelt het besluit ondermeer over de rechten van het kind, met de nadruk op het non-discriminatie beginsel, recht op privacy en ontwikkeling en medezeggenschap. Een duidelijke doelstelling van de instelling en de toelatingseisen dienen er te zijn.

Verder zijn er richtlijnen ten aanzien van de cliëntenzorg, administratie en deskundigheid van het personeel. Regels betreffende gezondheid, voeding, veiligheid, hygiëne en overige fysieke voorzieningen zijn ook ordentelijk vastgelegd.

Paramaribo, 27 januari 2017,

DESIRÉ D. BOUTERSE

BIJLAGE A behorende bij het Staatsbesluit van 27 januari 2017 ter uitvoering van artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7) (Besluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen) (S.B. 2017 no. 8).

Standaarden voor vroege kinderonwikkeling "0 tot en met 8 jaar" (Early Childhood Development (ECD))

Hoofdstuk 1

Algemene bepalingen

**Artikel 1
Begripsbepalingen**

In deze standaarden wordt verstaan onder:

- a. standaarden: standaarden voor vroege kinderonwikkeling "0 tot en met 8 jaar" (Early Childhood Development (ECD));
- b. Wet: Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7);
- a. alternatieve kinderopvang: een in een woonhuis gevestigde ruimtelijke voorziening van opvang welke wordt aangewend als kinderopvang en waar al dan niet tegen vergoeding, kinderen conform de ECD-standaarden worden opgevangen;
- b. halve-dag kinderopvang: een vorm van opvang door een kindercentrum of kinderinstantie waar kinderen in de leeftijd van 6 (zes) weken tot en met 8 (acht) jaar kunnen worden opgevangen gedurende 10 (tien) tot 12 (twaalf) uren per dag;
- c. kinderopvang: elke voorziening waar tijdelijk of permanent opvang, verzorging, begeleiding, ontwikkelingsstimulering, leerondersteuning of onderwijs worden geboden aan kinderen van 0 (nul) tot en met de leeftijd van 8 (acht) jaar;
- d. kindercentrum: een ruimtelijke voorziening voor kinderopvang van 0 (nul) tot 4 (vier) jaar;
- e. kinderinstantie: een ruimtelijke voorziening voor kinderen van 4 (vier) tot en met 8 (acht) jaar;
- f. kind(er)dagverblijf: kinderopvang waar kinderen in de leeftijd van 6 (zes) weken tot en met 4 (vier) jaar gedurende minimaal 4 (vier) uren en maximaal 10 (tien) aaneengesloten uren per dag worden opgevangen;
- g. ouders: personen die over een minderjarig kind de ouderlijke macht of voogdij uitoefenen;

- h. recreatieve opvang: elke locatie die gedurende een bepaalde periode wordt aangewend als opvang al dan niet met een educatief karakter voor kinderen;
- i. verzorgers: meerderjarigen die werkzaam zijn in een instelling voor kinderopvang en een kind van een ander bij zich hebben en verzorgen;
- j. voor- en na schoolse opvang: een vorm van opvang door een kinderstelling waar schoolgaande kinderen in de opvang leeftijd van 4 (vier) tot en met 8 (acht) jaar, voor en na schooltijd kunnen worden opgevangen;
- k. vierentwintig-uursopvang: een vorm van opvang door een kindercentrum of kinderstelling waar zowel overdag als 's avonds en 's nachts kinderen in de leeftijd van 6 (zes) weken tot en met 8 (acht) jaar kunnen worden opgevangen.

Artikel 2 **Registratie van de instelling**

1. Het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, van Sociale Zaken en Volkshuisvesting, van Volksgezondheid en alle andere relevante ministeries zijn ervoor verantwoordelijk dat alle gouvernementele en niet-gouvernementele voorzieningen, die opvang, zorg, begeleiding, ontwikkelingsstimulering, leerondersteuning of onderwijs bieden aan kinderen in de leeftijdsgroep 0 (nul) tot en met 8 (acht) jaar, voldoen aan deze standaarden.
2. De Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7) en de Lagere Onderwijswet (G.B. 1960 no. 108, zoals laatstelijk gewijzigd bij G.B. 1965 no. 128) bepalen de verplichte registratie van alle zorg- en onderwijsinstellingen voor onder andere jonge kinderen, waarbij deze moeten voldoen aan de kwaliteitseisen, neergelegd in deze standaarden om te verzekeren dat aan jonge kinderen in de leeftijd tussen 0 (nul) tot en met 8 (acht) jaar een veilige, stimulerende omgeving wordt geboden, waarin elk kind kan spelen en leren naar eigen individuele ontwikkelingsbehoefte en potenties.
3. Instellingen, waar andere dan de tot het eigen gezin behorende kinderen in georganiseerd verband worden opgevangen, verzorgd en begeleid, dienen geregistreerd te worden bij de in de Wet aangegeven instantie door degene die hoofdverantwoordelijk is voor de opvang, verzorging en begeleiding.
De registratieprocedure is geregeld in de Wet.
4. De geregistreerden dienen te allen tijde volledige medewerking te verlenen aan de raden en de controledienst zoals bedoeld in de artikelen 8 en 12 van de wet.
5. Degene die een instelling voor kinderopvang exploiteert, dan wel wenst te exploiteren, waarin vijf of meer kinderen, die niet tot het eigen gezin behoren, in georganiseerd verband op regelmatige basis worden opgevangen, verzorgd en begeleid, is verplicht zich aan te melden bij de controledienst zoals omschreven in artikel 3 lid 1 van de wet.

6. Indien de instelling voor kinderopvang voldoet aan deze standaarden en voor zover er geen gegronde bezwaren zijn, volgt registratie in het Landelijk Register als bedoeld in artikel 3 lid 6 van de Wet.
7. De standaarden zijn bedoeld om een zo hoog mogelijk kwaliteit na te streven van de zorg en begeleiding van jonge kinderen van 0 tot en met 8 jaar.

Hoofdstuk 2

Personeel

Artikel 3 Geschiktheid

1. Personen die werken met kinderen (met name verzorgers in kinderdagopvang instellingen of residentiële instellingen, leerkrachten van peuter-, kleuter- en lagere c.q. basisscholen) dienen:
 - a. van onbesproken gedrag te zijn en bij aannahme een bewijs van goed gedrag over te leggen, afgegeven door de politie;
 - b. niet te lijden aan een besmettelijke ziekte, die bijzonder risico oplevert voor de gezondheid van kinderen;
 - c. jaarlijks een geneeskundige verklaring c.q. keuringsbewijs te overleggen. Dit geldt ook voor het hoofd c.q. de directrice/directeur die een instelling voor kinderopvang exploiteert. Indien de kinderopvang in of bij het woonhuis van de exploitant geschiedt, dienen ook medebewoners c.q. huisgenoten van de exploitant jaarlijks een medische keuring te ondergaan. Overigens behoren familieleden, huisgenoten, medebewoners van de exploitant géén diensten te verlenen in de kinderopvang, tenzij er sprake is van een formele dienstbetrekking met de daaraan gestelde eisen;
 - d. een psychologisch/persoonlijkheidsonderzoek te ondergaan ten aanzien van hun geschiktheid in het omgaan met kinderen. In het bijzonder zal de persoon niet alleen lichamelijk, maar ook emotioneel opgewassen moeten zijn tegen de verschillende en zeer uiteenlopende eisen die goede zorg en juiste begeleiding van jonge kinderen in ontwikkeling met zich meebrengen.
2. Begeleiders van jonge kinderen moeten in staat zijn een sfeer en omgeving te creëren, waarin kinderen een positieve, respectvolle houding kunnen ontwikkelen ten aanzien van verschillen in etniciteit, cultuur, taal, religie, gender, lichamelijk of geestelijk vermogen.
3. Personeelsleden, die betrokken zijn bij het verzorgen en bereiden van voeding, dienen jaarlijks een speciale foodhandlerskeuring te ondergaan en moeten te allen tijde een geldig keuringsbewijs kunnen overleggen.

Artikel 4

Aantal en kind/verzorger ratio

1. Het benodigd aantal personeelsleden in verhouding tot het aantal kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep (ratio) hangt mede af van de deskundigheid en de ervaring van de betreffende personeelsleden. Gezien de intensiteit aan zorgbehoefte dienen de ratio's voor de verschillende leeftijdsgroepen in ieder geval niet minder te zijn dan:

- voor baby's (6 weken tot ca. 12 maanden)	1:4
- voor dreumesen (van ca. 12 maanden tot ca. 24 maanden)	1:6
- voor peuters (ca. 24 maanden tot ca. 4 jaar)	1:12
- voor schoolgaande kinderen in de leeftijdsgroep 4 tot en met 8 jaar geldt een maximaal aantal kinderen van 35 per klas en dient de leerkracht bijgestaan te worden door een bevoegde assistent leid(st)er	2:35

Bij het berekenen van de ratio wordt het aantal personeelsleden berekend, dat daadwerkelijk bij de directe zorg en begeleiding van de kinderen is betrokken. Ondersteunend personeel, een administratieve kracht, het schoonmaakpersoneel en het keukenpersoneel worden niet meeberekend. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling voor kinderopvang met 20 of meer kinderen mag hierbij evenmin worden meegerekend, indien die niet minimaal voor zeventig procent van de tijd in directe zin met de kinderen bezig is. Met eventueel verlof en ziekte van personeelsleden moet rekening worden gehouden. Deze mogen de aanwezige ratio op dagbasis niet beïnvloeden. Er zal terstond in de vervanging moeten worden voorzien.

2. Wanneer kinderen worden ingeschreven met speciale zorgbehoeften, als gevolg van bijvoorbeeld een beperking of anderszins, kan extra personeel nodig zijn. Dit zal individueel moeten worden bekeken en is afhankelijk van de hoeveelheid en intensiteit van eventuele extra zorg en aandacht die nodig zijn. Hierbij is het geenszins de bedoeling dat een extra personeelslid apart bestemd is voor het kind met de speciale zorgbehoefte, maar de ratio kinderen/verzorg(st)er kan aangepast zijn, waarbij het kind met de speciale zorgbehoefte wordt opgenomen in een groep kinderen. Alle verzorg(st)ers/leidsters in de instelling dienen op de hoogte te zijn van een eventuele specifieke aanpak ten aanzien van zorg en begeleiding van het betreffende kind. Adviezen daarover en over eventuele noodzakelijke aanpassingen dienen gevraagd te worden bij een terzake deskundige c.q. terzake deskundige instantie en conform te worden toegepast.
3. Er dient te allen tijde en bij alle activiteiten en bezigheden voldoende toezicht te zijn, zoals onder andere bij binnen- als buitenspel, bij de toiletgang, bij het handen wassen, als ook bij het eten en bij het slapen.

Artikel 5 Leeftijd

1. Personen die werken met jonge kinderen zijn gebonden aan de in de arbeidswetgeving vastgestelde leeftijdsgrenzen. Deskundigheid en ervaring zijn daarnaast doorslaggevende factoren.
2. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van een instelling voor kinderopvang voor 0 tot 4 jarige kinderen moet meerderjarig zijn en, naast een in artikel 6 lid 1 beschreven opleiding, minimaal twee jaren ervaring hebben in het werken met kinderen in betreffende leeftijdsgroep. Voor het hoofd c.q. de directeur/directrice van een school voor kinderen (onder andere) van 4 tot en met 8 jaar gelden dezelfde voorwaarden, voor zover niet anders in de Lager Onderwijswet is omschreven.

Artikel 6 Deskundigheid

1. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van een instelling voor kinderopvang dient:
 - a. in het bezit te zijn van een diploma op minimaal HBO-niveau of daaraan gelijkgesteld, in de sociaal-pedagogische richting of daaraan gelijkwaardig;
 - b. kennis te hebben van de ontwikkeling van jonge kinderen en inzicht te hebben in de behoeften van kinderen en in hun gedrag;
 - c. kennis, ervaring, inzicht te hebben ten aanzien van onder andere:
 1. organisatorisch en financieel management;
 2. opzetten van dag-, week-, maand-, jaarprogramma's voor de verschillende leeftijdsgroepen;
 3. samenwerking met ouders, familieleden en buurt;
 4. aspecten van spelen en leren, leren door spel;
 5. speelgoed passend bij de ontwikkelingsleeftijd;
 6. gezonde levenswijze, gezondheidszorg en veiligheid;
 7. samenstelling van gezonde voeding per leeftijdsgroep en hygiënische behandeling en bereiding;
 8. rechten van het kind en gelijke kansen;
 9. aspecten van speciale zorgbehoeften;
 10. bescherming van kinderen en mogelijke signalen van mishandeling.
2. De overige personeelsleden die werken met kinderen in een instelling voor kinderopvang, dienen:
 - a. allen minstens bevoegde assistent crèche-/peuterschoolleid(st)er te zijn;
 - b. minimaal de helft van de opleiding crèche-/peuterschoolleid(st)er of een gelijkwaardige opleiding te hebben afgerond. Indien baby's worden opgevangen dient de verzorg(st)er speciale deskundigheid te hebben in het verzorgen van baby's.
3. Verzorgers en leerkrachten dienen getraind te zijn in het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsproblemen (ontwikkelingsachterstanden respectievelijk ontwikkelingsstoornissen) en van gedragsproblemen, alsook in het onderkennen van signalen van (sexuele) kindermishandeling.
4. In instellingen waar kinderen met een beperking worden opgevangen dienen verzorgers/leerkrachten hun deskundigheid en bekwaamheid te vergroten door adviezen te vragen aan deskundigen op het vlak van beperkingen of kinderen met een beperking c.q. van bevoegde instanties, werkend op dat vlak, en deze adviezen op te volgen.
5. Er dient in een instelling voor jonge kinderen van 0 tot en met 8 jaar altijd iemand aanwezig te zijn, die in het bezit is van een EHBO-diploma.
6. Directie en personeel die werken met jonge kinderen van 0 tot en met 8 jaar dienen regelmatig begeleid en tenminste eenmaal per jaar her- of bijgeschoold te worden aangaande verdieping in het werk en nieuwe ontwikkelingen.
7. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling voor kinderopvang dient zijn/haar personeelsleden in de gelegenheid te stellen zich (verder) te scholen en opleidingen c.q. trainingen te volgen op het gebied van vroege kinderonwikkeling.

8. Alle personen die werken met en ten behoeve van jonge kinderen van 0 tot en met 8 jaar dienen op de hoogte te zijn van deze standaarden.

Artikel 7 **Arbeidsregels, beleid en procedures**

1. De beleidsuitgangspunten van de instelling voor kinderopvang dienen op papier gesteld te zijn en bekend te zijn bij alle personeelsleden.
2. Ook sollicitatie- en selectieprocedures dienen op schrift gesteld te zijn en ter inzage te zijn van het personeel.
3. Alle personeelsleden dienen een arbeidscontract te ondertekenen en een taak-/functieomschrijving te hebben.
4. Voor stagiaires en vrijwilligers dient eveneens een vorm van schriftelijke overeenkomst opgesteld te worden.
5. Nieuwe personeelsleden, alsook vrijwilligers en stagiaires, dienen bij intrede eerst een algemene oriëntatie te ondergaan en dienen adequaat te worden voorgesteld aan c.q. geïntroduceerd bij collegae, kinderen en ouders.
6. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling voor kinderopvang dient:
 - a. zorg te dragen voor adequate communicatie- en overlegstructuren, zowel voor evaluatie als voor verdere planning, zowel op individuele basis als in team- c.q. groepsverband met zowel personeelsleden als met ouders. Hieronder vallen ook regelmatige functioneringsgesprekken en eventuele bevorderingsgesprekken met personeelsleden, alsook ouderbijeenkomsten;
 - b. een goede samenwerking op te bouwen en te onderhouden met buurtorganisaties.
7. Het hoofd c.q. de directeur/directrice en de medewerkers van de instelling voor kinderopvang dienen op de hoogte te blijven van wet- en regelgeving en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van vroege kinderonwikkeling.
8. De instelling voor kinderopvang dient duidelijke beleidspunten en procedures uit te werken ter verduidelijking van verantwoordelijkheden en ter verduidelijking van wat verwacht mag en kan worden van de instelling, met name ten aanzien van:
 - toelating en aanname;
 - openingstijden, vakantieperioden;
 - ruimtelijke indeling, inrichting en materialen;
 - dagelijkse routine;
 - maaltijden en voeding;
 - ontwikkelingsactiviteiten c.q. curriculum;
 - verslaglegging, rapportage;
 - regels en discipline;
 - disciplineren;
 - werken in teamverband;
 - ouders als partners;
 - ophalen van kinderen;
 - eventuele uitstapjes;
 - vertrouwelijkheid;

- kinderen met speciale behoeften;
 - bescherming van kinderen;
 - gelijke kansen;
 - voorkomen van (verspreiding van) infecties;
 - omgaan met medicijnen;
 - hoe te handelen bij ziekte van kinderen en ongevallen;
 - eerste hulp bij ongelukken;
 - hoe te handelen bij vermoeden of signalen van kindermishandeling (sexueel of anderszins);
 - hoe te handelen bij vermoeden of signalen van ontwikkelingsachterstand of gestoorde ontwikkeling;
 - brandpreventie;
 - hoe te handelen bij brand en andere noodgevallen;
 - behandeling van klachten.
9. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling voor kinderopvang dient er zorg voor te dragen dat alle personeelsleden kennis nemen van de geldende regels en procedures en deze naleven.

Hoofdstuk 3 Zorg- en dienstverlening

Artikel 8 Gelijke kansen

1. Zowel het hoofd c.q. de directeur/directrice als ook alle personeelsleden van de instelling dienen alle kinderen die de instelling bezoeken en hun familie een gelijkwaardige behandeling te geven. Zij dienen op gelijkwaardige wijze bij hen betrokken te zijn, waarbij ze bij elk kind de speciale behoeften onderkennen en alle kinderen respecteren ten aanzien van hun religieuze overtuiging, hun cultuur, hun taalachtergrond alsook de genderaspecten en ontwikkelingsbeperkingen.
2. Alle voorzieningen voor kinderopvang, als ook andere voorzieningen betrokken bij kinderen in de leeftijdsgroep 0 tot en met 8 jaar, moeten deze standaarden van gelijkwaardige behandeling en non-discriminatie in hun beleid verwerken. Zij moeten daarbij ook aangeven hoe deze uitgangspunten geïmplementeerd zullen worden.
3. Het is belangrijk dat alle kinderen bij hun naam worden genoemd, die in geen geval denigrerend of disrespectvol mag zijn.

Artikel 9 Kinderen met speciale behoeften

1. Elk kind wordt gestimuleerd door de contacten die het heeft met andere kinderen en met volwassenen. Kinderen met een lichamelijke of verstandelijke beperking vormen daarop geen uitzondering. Alle kinderen hebben positieve ervaringen en hebben daardoor voordeel bij programma's voor zorgverlening, stimulatie en onderwijs, waarbij kinderen met en kinderen zonder beperking geïntegreerd zijn. Dit contact vanaf vroege leeftijd bevordert het algemeen begrip dat alle mensen gelijkwaardig zijn, ongeacht hun vermogens en beperkingen op lichamenlijk of verstandelijk gebied.

Artikel 19
Algemene zorg voor kinderen van 2 tot 4 jaar

1. Er moet de nodige aandacht geschonken worden aan hygiënische lichamelijke verzorging, met name van huid, haren en nagels, alsook aandacht voor hygiëne bij verschonen en toiletgang.
2. Verzorgers dienen steeds korte, schone nagels te hebben; zij mogen aan handen en polsen geen sieraden dragen.
3. Aan de kinderen moet worden geleerd altijd hun handen goed te wassen met zeep onder stromend water en goed af te drogen vóór het eten, ook voor een broodmaaltijd, en na het gebruik van de po of het toilet. De verzorgers dienen daarbij ook een voorbeeldrol te vervullen.
4. Bij iedere verschoning van een diaree-luier, dient steeds een nieuw paar (wegwerp-) handschoenen gedragen te worden. Het zelfde geldt bij braken en wondverzorging.
5. De instellingen voor kinderopvang zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van een vers bereide warme maaltijd en vers bereide papvoedingen voor de kinderen. Hierbij moet er voldoende aandacht worden geschonken aan de hygiënische bereiding en een gezonde evenwichtige samenstelling van de voeding, geschikt voor de betreffende leeftijdsgroep.
6. Bereide voeding dient gevarieerd te zijn; een voedingslijst c.q. weekmenu dient zichtbaar opgehangen te zijn in de keukenruimte.
7. Levensmiddelen en reeds bereide voeding dienen hygiënisch te worden behandeld; levensmiddelen, die aan bederf onderhevig zijn en levensmiddelen in aangebroken verpakkingen dienen steeds in de koelkast bewaard te worden. Tijdens de momenten buiten de koelkast dient voeding steeds goed te worden afgedekt.
8. De warme maaltijden dienen direct na de bereiding te worden opgediend.
9. Voor een goede eetlust is het eveneens van belang dat de maaltijd aantrekkelijk wordt opgediend.
10. De kinderen moeten na de maaltijd geholpen worden met het poetsen van de tanden.
11. De ouders worden gestimuleerd om hun kind het consultatiebureau te blijven bezoeken.

Artikel 20
Interactie

- 1 Tussen de kinderen en hun verzorgers moet er een warme, natuurlijke interactie bestaan, die inspeelt op de behoeften en interesses van het kind.
- 2 Baby's (en eventueel zuigelingen) moeten op schoot worden gevoed.
- 3 Er moet naar de kinderen worden geluisterd en er moet met respect met ze worden gesproken.

- 4 Aan de kinderen moet worden geleerd en voorgedaan hoe ze met respect naar elkaar en naar volwassenen moeten luisteren en hoe ze correct moeten antwoorden.
- 5 Volwassenen moeten de kinderen stimuleren in hun denken en in hun leren door een juiste, vragenstellende manier van communiceren.
- 6 De verzorgers moeten voor de kinderen een omgeving creëren, die de kinderen uitdaagt en aanmoedigt tot samen spelen en samen ontdekken, en die stimuleert om dingen samen te doen, daar kinderen veel van elkaar leren.
- 7 De kinderen moeten waar mogelijk via de moedertaal worden benaderd, maar daarnaast moet al in de eerste jaren 0 tot 4 jaar op natuurlijke wijze via gewone gesprekjes de officiële schooltaal spelenderwijs worden aangeleerd voor betere ontwikkelingskansen binnen het onderwijs en een beter functioneren in de Surinaamse samenleving.

Artikel 21 Organisatie

- 1 Elke verzorger dient verantwoordelijkheid te zijn voor een vaste groep kinderen. Door herhaald contact zijn de verzorgers beter in staat om de individuele behoeften van de kinderen te leren kennen en erop in te spelen.
- 2 Er moet een duidelijk week- en dagschema zijn met een vaste dagelijkse routine, waarin er enerzijds momenten zijn dat kinderen activiteiten kiezen en anderzijds momenten dat de verzorgers dat doen, momenten voor binnen- en momenten voor buitenspel, actieve en rustige momenten, met gelegenheid tot alleen spelen en tot samenspelen in een groepje.
- 3 Kinderen moeten gelegenheid krijgen voor spel naar eigen keuze. Dat moet bouwen op eigen ervaring en interesse en moet afgestemd zijn op het ontwikkelingsniveau van het kind. Om dit mogelijk te maken, moet er in de groepsruimte een ruime sortering aan speelgoed en leermaterialen aanwezig zijn. Deze materialen moeten ook voor de kinderen toegankelijk zijn, zodat zij leren kiezen, leren onderzoeken en ontdekken met als resultaat dat hun zelfstandigheid en hun probleemoplossend vermogen en hun besluitvormingsvaardigheden gestimuleerd worden. Minimaal zouden er aparte hoekjes moeten zijn voor:
 - creatieve expressie (b.v. met zand, water, verf, boetseerlei e.d.);
 - rollenspel (verkleedkleden, poppekast, poppehoek, keukenhoek);
 - rustige activiteiten (boekjes, puzzels e.d.);
 - bouwen (blokken, constructiemateriaal etc);
 - gezellig hoekje met kussens, een kleedje en dekentjes.Voor kinderen die langer dan drie (3) uren achtereen in de instelling voor kinderopvang blijven is het noodzakelijk dat ze ook naar buiten kunnen.

Artikel 22 Speelgoed en ontwikkelingsmateriaal

- 1 Er moet in de instelling in elke groep voldoende speelgoed zijn voor alle aanwezige kinderen, aangepast aan leeftijd en ontwikkelingsniveau van de kinderen, met voldoende variatie, aantrekkelijk van uiterlijk, in goede staat en veilig, d.w.z. zonder losse kleine onderdelen, zonder scherpe randen of puntige hoeken, en indien beschilderd, dan uitsluitend met lood- en gifvrije verf, bovendien goed (af)wasbaar c.q. goed te reinigen.

- 2 Er moet voldoende (vloer-)ruimte zijn voor de kinderen om onbelemmerd te kunnen spelen; de aanwezigheid van kussens en zacht materiaal stimuleert een gemoedelijke sfeer.
- 3 Het speelgoed dient op zodanige hoogte te worden opgeborgen, dat de kinderen er zelf bij kunnen, zodat zij zelf kunnen kiezen en zelf leren onderzoeken, waardoor hun zelfstandigheid wordt vergroot.
- 4 Spel- en leermateriaal dient zodanig te worden gekozen dat het zowel de fysieke als de sociale, de emotionele en de cognitieve ontwikkeling van de kinderen stimuleert. Daarbij horen ook echte voorwerpen en materialen uit de natuur.
- 5 Bij het selecteren van materiaal dient er rekening mee te worden gehouden dat:
 - er materiaal vanuit verschillende culturen aanwezig is
 - er geen negatieve labeling of stereotypering van ras, cultuur, godsdienst of sexe plaatsvindt door bijvoorbeeld boekjes, puzzels etc.
- 6 In spelactiviteiten kan bewust ingegaan worden op de verschillende culturele, religieuze en nationale feestdagen.
- 7 Zowel aan jongens als aan meisjes moet de gelegenheid worden geboden met allerlei soorten speelgoed te spelen en te kiezen naar eigen voorkeur.
- 8 Er moet adequaat materiaal voor buitenspel aanwezig zijn, alsook bij voorkeur speeltoestellen buiten, die veilig moeten zijn verankerd: zonder losse kleine onderdelen, zonder scherpe randen of puntige hoeken, en indien beschilderd, dan uitsluitend met lood- en gifvrije verf, bovendien goed (af)wasbaar c.q. goed te reinigen.
- 9 Werkjes van de kinderen dienen steeds opgehangen te worden of te worden tentoongesteld, zodat er waardering kan worden getoond voor wat ze hebben gemaakt en hun gevoel van eigenwaarde wordt vergroot.

Artikel 23 **Curriculum**

- 1 Jonge kinderen leren voornamelijk door spel en door te exploreren, te onderzoeken en te ontdekken. Volwassenen dienen dan ook de leeromgeving van een jong kind zodanig in te richten dat het kind de gelegenheid krijgt de wereld om zich heen te ontdekken. De volwassene kan de ontwikkeling van het kind het beste stimuleren door te zien waar het kind aandacht voor heeft of waar het mee bezig is en daarop in te gaan en op voort te bouwen.
- 2 Er dient respect te zijn voor alle in Suriname voorkomende talen. Kinderen dienen al jong vertrouwd te raken met de klanken van andere in Suriname veel gesproken talen.
- 3 In leefgemeenschappen, waarin het Nederlands niet de meest gebruikte taal is, dienen jonge kinderen zo veel mogelijk tweetalig te worden begeleid om hen vertrouwd te maken met het Nederlands als de formele voertaal ten bate van hun latere schoolsucces.
- 4 Door op de juiste manier in te gaan op de interesses en bezigheden van het kind kunnen bewust de volgende ontwikkelingsgebieden worden gestimuleerd:

- Emotionele en Sociale ontwikkeling
 - ontwikkeling van gevoel van zelfbewustzijn;
 - vaardigheden en mogelijkheden tot zelfredzaamheid;
 - hechting en ontwikkeling van relaties met volwassenen en leeftijdgenootjes;
 - leren kiezen, tonen van interesse en voorkeur en besluitvorming;
 - zelfvertrouwen;
 - zelfstandigheid;
 - gevoel van eigenwaarde
- Lichamelijke ontwikkeling (grove en fijne motoriek, oog- en handcoördinatie)
 - bewustworden van handen, vingers, voeten en tenen;
 - liggen, omrollen, zitten, kruipen, lopen, klimmen, rennen;
 - reiken, grijpen, pakken, vasthouden, overpakken, hanteren, fijne vinger bewegingen en gebruiken van voorwerpen;
 - bal gooien, schoppen, vangen, fietsen en evenwicht bewaren.
- Spraak-/Taalontwikkeling
 - geluiden maken, klanken nadoen, begrijpen en zeggen van woorden en gebaren, aankijken en lichaamstaal;
 - wensen duidelijk maken, gevoelens uiten en beschrijven van wat is gebeurt;
 - boekjes kijken, plaatjes herkennen en benoemen, verhaaltje luisteren, liedjes zingen en versjes opzeggen;
 - tekenen, vormen herkennen, symbolen herkennen en verhaaltje (na)vertellen.
- Verstandelijke ontwikkeling
 - voorwerpen onderzoeken met de mond, met handen, voeten, ogen en oren;
 - bewust worden van kleuren, vormen, maten, aantal en tegenstellingen;
 - verschillen en overeenkomsten opmerken, plaats in de ruimte en afstand;
 - eigenschappen en werking van voorwerpen ontdekken.
- Creatieve ontwikkeling
 - Doen alsof en rollenspel;
 - Muziek en beweging;
 - Bouwen, constructie en handenarbeid;
 - Boetseren, schilderen, tekenen van structuren en vormen.

Artikel 24

Observeren, verslagleggen en plannen van programma's

- 1 Er dienen voor de kleine en grote peuters dag-, week-, maand- en jaarprogramma's te worden opgesteld, ingevuld met een variatie aan activiteiten, die de verschillende ontwikkelingsgebieden gelijkmatig stimuleren. Hierbij dient ook te worden aangegeven welke materialen nodig zijn en welke ondersteuning de verzorger zal moeten bieden.
- 2 De kinderen dienen tijdens hun activiteiten en gedurende de dagelijkse routine bezigheden goed te worden geobserveerd. Van de observaties moeten dagrapporten/verslagen worden gemaakt met vermelding van de datum en welke vorderingen het kind heeft gemaakt.

- De gegevens van de observaties kunnen worden onderverdeeld onder de verschillende ontwikkelingsgebieden, waardoor kan worden aangegeven hoe ver het kind is in zijn/haar ontwikkeling, op grond waarvan een verdere planning kan worden gemaakt van activiteiten in groepsverband en op basis van de interesse van elk kind gericht op zijn/haar individuele behoeften.
- 3 Van de vorderingen van elk kind dienen routinematig verslagen te worden gemaakt en deze dienen regelmatig met collaga's te worden besproken in de groeps-/teamvergadering.
 - 4 De verzorger met hoofdverantwoordelijkheid voor het betreffende kind dient maandelijks de vorderingen van het kind met de ouders te bespreken.
 - 5 Indien de vorderingen van het kind niet naar wens verlopen, zal dit op tactische wijze met de ouders besproken moeten worden en zal het kind via de ouders voor nader onderzoek doorverwezen moeten worden naar daartoe bevoegde instanties of deskundige. Daarnaast zal het in de instelling extra aandacht moeten krijgen door extra stimulatie.

Artikel 25 Rustperiode

- 1 Er dienen adequate rust- en slaapmogelijkheden aanwezig te zijn voor de kinderen die daar behoefte aan hebben. In dagopvanginstellingen dienen daarvoor minimaal een mat, matrasjes, kledjes en kussens beschikbaar te zijn. In residentiële instellingen dient elk kind een eigen bed met matras te hebben, waarbij de afstand tussen de bedden minstens 50 cm is.
- 2 De matrassen, kleden of bedden dienen steeds schoon en hygienisch gehouden te worden.
- 3 Voor kinderen die nog niet zindelijk zijn moet het matras met waterdicht materiaal bekleed zijn, dat gemakkelijk is schoon te maken en te desinfecteren.
- 4 Bij de ouders van kinderen in een dagopvanginstelling moet worden nagegaan wat hun wensen zijn met betrekking tot het slapen. Indien een kind niet wil slapen, terwijl de ouders wel aangaven dat te willen, zal dit opnieuw moeten worden besproken.

Artikel 26 Overstap naar een volgende groep/fase

- 1 De overstap van een kind van de ene leeftijdsgroep naar de andere dient niet uitsluitend op basis van de kalenderleeftijd van het kind te geschieden, maar dient geleidelijk te gaan, mede op basis van zijn/haar ontwikkelingsprofiel c.q. rijpheid en ontwikkelingsbehoefte.
- 2 Het overstappen naar de volgende groep dient zorgvuldig gepland en goed voorbereid te worden in overleg met de ouders en na bespreking van de observatie rapporten betreffende het kind.

Hoofdstuk 5
Stimulering en onderwijs van kinderen van 4 tot en met 8 jaar oud

Artikel 27
Algemeen

1. Onderwijs voor de leeftijdsgroep van vier (4) tot en met acht (8) jaar is onderverdeeld in:
 - a. Kleuteronderwijs voor vier- en vijfjarigen.
 - b. Onderbouw G.L.O. (Gewoon Lager Onderwijs) voor zes- tot en met achtjarigen. Vanuit het oogpunt dat de eerste levensjaren van een kind cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling, is het noodzakelijk dat de leerplicht begint bij vier (4) jaar. Belangrijk is evenwel dat die ontwikkeling harmonieus verloopt en dat onderwijs en begeleiding van jonge kinderen gericht is op het ontplooien van alle ontwikkelingsmogelijkheden, inspeelt op de verschillende leerstijlen van individuele kinderen en voldoet aan de leerbehoeften van elk individueel kind.
2. Om aan leerbehoeften van kinderen te voldoen dient er in ieder geval een vloeiende overgang te zijn van kleuter- naar lager onderwijs, samen te voegen tot basisonderwijs. Hierbij dient de kleuterfase gezien te worden als essentieel en meest belangrijke onderdeel van het onderwijs en niet slechts als voorbereiding voor het lager onderwijs.
3. Voor overgang van de ene fase naar de andere is de kalenderleeftijd van het kind een handleiding. De kalenderleeftijd dient evenwel niet steeds star gehanteerd te worden. Van meer belang is het ontwikkelingsniveau van het kind. Echter is daarbij wel van belang dat gekeken wordt naar de totale ontwikkeling in harmonie en niet uitsluitend naar uitschietende deelgebieden. Na onderzoek kan op basis van deskundig advies afgeweken worden van de strikte leeftijdsgrens (zowel naar boven als naar beneden). Het belang van het kind dient steeds voorop te staan.

Artikel 28
Ontwikkelingsgebieden en curriculum

1. Het onderwijs op kleuter- en onderbouw-niveau wordt ondersteund met nationaal ingevoerde curricula samengesteld door de afdeling Curriculumontwikkeling van het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling:
 - a. Voor kleuters zijn dat het speel-werkplan voor vierjarigen en dat voor vijfjarigen.
 - b. Voor de onderbouw van het GLO (eerste en tweede klas) zijn dat de uitgewerkte taal-, lees-(ik hoor-ik kijk-ik lees), reken en schrijfmethoden.
2. De leermethoden als bedoeld in lid 1 bieden vele mogelijkheden voor gerichte stimulatie van de ontwikkeling van kinderen in de betreffende leeftijdsgroep. Zij dienen vooral gezien te worden als hulpmiddel bij het totale leer- en ontwikkelingsproces van kinderen en dienen daarom met flexibiliteit en creativiteit toegepast te worden. Waar nodig dienen aanvullende hulpmaterialen gebruikt te worden. Het leren van het kind dient centraal te staan, wat daarvoor nodig is dient aangevuld te worden.

- 3 Om kwaliteit van onderwijs en onderwijsmethoden te blijven garanderen, dienen deze op regelmatige basis geëvalueerd en waar nodig aangepast te worden, steeds in lijn met de veranderende tijd, technologische en wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van leerprocessen van mensen, steeds afgestemd op de behoefte van de (toekomstige) maatschappij, maar vooral ook gericht op een optimale, evenwichtige ontwikkeling van elk kind.
- 4 Binnen de diverse leermethoden en curricula dient derhalve evenwichtige aandacht te zijn voor de verschillende ontwikkelingsgebieden van kinderen in deze leeftijd, waarbij aandacht geschonken dient te worden aan o.a.:
- persoonlijkheids en sociaal-emotionele ontwikkeling;
 - schooltaalverwerving;
 - taalontwikkeling en voorbereidend- en aanvankelijk lezen;
 - ruimtelijke oriëntatie; ruimtelijk inzicht; voorbereidend- en vorderend rekenen;
 - wereld oriëntatie; culturele, religieuze en spirituele diversiteit; milieubewustzijn, nationaliteitsbewustzijn; vaderlandsliefde;
 - lichamelijke ontwikkeling; grof- en fijnmotorische ontwikkeling; coördinatie; sport en spel;
 - ontwikkeling van de creativiteit; expressie; probleemoplossend vermogen.
- In een evenwichtig programma dienen in elk ontwikkelingsgebied diverse aspecten aan de orde te komen.

Artikel 29

Persoonlijkheids- en sociaal-emotionele ontwikkeling

- 1 Binnen het programma dienen kinderen te leren om samen te spelen, samen te werken. Het programma dient bij te dragen aan de morele ontwikkeling, zodat waarden als eerlijkheid, waarheid, respect voor zichzelf en voor anderen, zorg voor het milieu en de natuur, culturele en individuele verschillen, inclusief genderaspecten, worden bijgebracht en zelfbewustzijn en begrip voor anderen worden gestimuleerd.
- 2 Het programma moet de kinderen stimuleren hun gevoelens te uiten. Het moet kinderen ruimte bieden over hun ervaringen te praten. Goed gedrag moet worden gestimuleerd middels positieve aandacht; door middel van verhalen en gesprekken daar omheen kan bij kinderen het verschil tussen gewenst en ongewenst gedrag worden bijgebracht. Controle over eigen gedrag en verantwoordelijkheidsgevoel dienen ontwikkeld te worden, alsook met respect leren omgaan met volwassenen en andere kinderen.
- 3 Dagelijks dienen de kinderen in de gelegenheid te worden gesteld om samen te ontdekken, samen te werken, samen te spelen en samen te praten. Door middel van spel kunnen zij leren kiezen, beslissingen nemen, op hun beurt wachten, delen, zich concentreren, maar ook initiatieven nemen. De kinderen dienen te worden gestimuleerd in hun zelfstandigheid, ook ten aanzien van hun zelfredzaamheid.

Artikel 30

Taalontwikkeling en voorbereidend en aanvankelijk lezen

- 1 Taal is een belangrijk middel tot communicatie, tot kennisverwerving en tot het leren bevatten van concrete en abstracte begrippen. Taal is daarom nauw verwant met verstandelijke ontwikkeling en dient daarom ruim aandacht te krijgen binnen het leerprogramma van jonge kinderen.

De kinderen dienen volop gelegenheid te krijgen om de vier elementen van taal en communicatie (spreken, luisteren, lezen, schrijven) te oefenen en te ontwikkelen. Verhalen, liedjes, rijmpjes/gedichtjes kunnen daarbij een belangrijke ondersteunende rol spelen. Bovendien kunnen deze bijdragen aan de culturele en morele vorming van de kinderen. Er dient daarbij respect te zijn voor alle voorkomende talen.

- 2 In min of meer uniforme leefgemeenschappen met een andere voertaal dan het Nederlands (bijvoorbeeld bij in stamverband levende groepen in het binnenland), dient het onderwijs zo veel mogelijk tweetalig te geschieden. Dit biedt enerzijds emotioneel en cognitief meer kansen door overdracht in de eigen vertrouwde taal en door te bouwen op bij de kinderen reeds bestaande begripsvorming. Anderzijds maakt het kinderen vertrouwd met de officiële voertaal ten gunste van vervolg lager en voortgezet onderwijs.
- 3 Het is belangrijk dat de leerkracht luistert naar het kind en ingaat op wat het kind spontaan zegt of op wat het vraagt. Daarnaast is voorlezen van verhalen voor elke leeftijd een machtig hulpmiddel.
4. Er dient in elke klas voor kinderen een leeshoekje te zijn met een aantal prenten-, verhaal- en zelfleesboekjes, passend bij de variatie aan (taal-) ontwikkelingsleeftijden in de klas. Het regelmatig gebruik maken van de (school-)bibliotheek dient gestimuleerd te worden. Voorop dient te staan het stimuleren van een holistische ontwikkeling van elk kind. Enkele van de vaardigheden die ten aanzien van taal en lezen ontwikkeld dienen te worden zijn:
 - Mondelinge vaardigheden, bijvoorbeeld door deelnemen aan (groeps-) gesprekken; duidelijk en met zelfvertrouwen leren praten, communiceren met anderen door middel van fantasiespel, rollenspel; navertellen en naspelen van verhaaltjes, liedjes en rijmpjes, vertellen over eigen ervaringen; luidop kunnen lezen etc.
 - Luistervaardigheden, bijvoorbeeld door middel van luisteren naar liederen, verhaaltjes, gedichtjes en cassette bandjes; rijmwoorden, muzikale vorming; auditieve analyse en auditieve synthese.
 - Leesvaardigheden, door bijvoorbeeld zelf boekjes maken, verhaaltjes tekenen en vertellen naar aanleiding van plaatjes, leren omgaan met boeken, boekjes kijken, voorlezen, symbolen en letters herkennen, leren spellen, aanvankelijk lezen.
 - Schrijfvaardigheden, door bijvoorbeeld kleuren, tekenen, natekenen, overtrekken, oog-hand coördinatiespelletjes als 'spoorzoeken', doolhof etc.; eigen naam schrijven; letters, woordjes, zinnestjes schrijven naar gelang de ontwikkelingsleeftijd.

Artikel 31

Ruimtelijke oriëntatie, ruimtelijk inzicht, voorbereidend- en vorderend rekenen

- 1 Jonge kinderen dienen begrippen te ontwikkelen ten aanzien van o.a. vorm, hoeveelheid, afstand, positie en plaats in de ruimte, onderlinge verhoudingen en vergelijking van maten, volgorde en seriatie. Blokken, puzzels, kralen constructiemateriaal e.d. zijn daarbij belangrijke hulpmiddelen, maar ook allerlei dagelijkse voorwerpen en situaties.

- 2 Tijdens spel en activiteiten kan de kleuter gaandeweg bewust gemaakt worden van begrippen als groot/klein, kort/lang, ver/dichtbij, zwaar/licht, hoog/laag, veel/weinig, meer/minder/evenveel, hoeveel tellen, synchroon tellen, voor/ na, ervoor/erachter/ernaast/ erop/eronder/ertussen, links/ rechts, voorste/achterste/middelste, erbij/eraf.
- 3 Het is belangrijk dat jonge kinderen de gelegenheid krijgen met allerlei materiaal, inclusief dagelijkse gebruiksvoorwerpen bezig te zijn en gaandeweg allerlei zaken te onderzoeken en te ontdekken. Vaak genoeg komen bij spelactiviteiten zaken als tellen, sorteren, passen en meten, in volgorde zetten e.d. aan de orde. Bij iets grotere kinderen ook aftellen, opschrijven van cijfers als nummers, rangvolgorde, geld betalen e.d.
- 4 Gaandeweg dient overzicht van hoeveelheden, getalinzicht en onderlinge verhoudingen van getallen te worden ontwikkeld en dienen rekenvaardigheden te worden geoefend, zowel op schrift als ook via diverse (sport- en spel-)activiteiten.

Artikel 32

Wereld oriëntatie, milieubewustzijn, nationaliteitsbewustzijn

- 1 Door middel van verhalen, boekjes, gebruiksvoorwerpen etc. maar ook door inspelen op culturele, religieuze en nationale feestdagen, uitstapjes, bezoeken aan bedrijven, uitnodigen in de klas van beroepsbeoefenaars, verzorgen van planten en dieren, aanleg van een schooltuintje e.d. doen kinderen kennis op en ontwikkelen ze inzicht in milieu, andere volkeren, culturen, gewoontes en mogelijkheden, natuur en techniek. Dit legt een belangrijke basis voor verdere persoonlijke ontwikkeling op historisch, geografisch, wetenschappelijk, technologisch en spiritueel gebied. Het draagt bij tot een bewustwording van het kind ten aanzien van sociale situaties, culturele diversiteit en diens eigen rol en plaats in de maatschappij.
Het onderwerp leent zich uitstekend voor themagerichte activiteiten.
- 2 Kinderen dienen gestimuleerd te worden om:
 - te onderzoeken en te praten over overeenkomsten en verschillen in hun milieu;
 - te praten over waar ze wonen en over personen in hun omgeving en uit de gemeenschap;
 - te praten over gebeurtenissen in het verleden;
 - te experimenteren en nieuwe dingen uit te proberen;
 - vragen te stellen waarom dingen gebeuren en hoe dingen werken;
 - zelf een uitleg over iets te geven;
 - zelf materialen (uit) te zoeken om iets te maken.
- 3 Godsdienstonderwijs is niet in dit curriculum vervat en kan afzonderlijk worden verzorgd.

Artikel 33

Lichamelijke ontwikkeling, grof- en fijnmotorische ontwikkeling, coördinatie

- 1 Binnen de activiteitenprogramma's van zowel kleuters als van kinderen tussen 6 tot en met 8 jaar dient voldoende tijd ingeruimd te worden voor grof- en fijnmotorische activiteiten, zowel binnen als buiten, gericht op bevordering van mobiliteit, lichaamsbeheersing, ruimtelijk bewustzijn en fijnmotorische, manipulatieve vaardigheden.

- 2 Enerzijds dient goed op veiligheid gelet te worden, maar anderzijds dient de leerkracht de kinderen aan te moedigen om met vertrouwen fysieke uitdagingen aan te gaan.
- 3 Kinderen moeten leren om zich vrij en soepel te bewegen, onbevreesd gebruik te maken van de ruimte en van bijvoorbeeld grote speeltoestellen.
- 4 Door ze voor te doen en zorgvuldig samen met ze te werken kan de leerkracht het kind gebruik leren maken van allerhande voorwerpen en gereedschappen.
5. Kinderen dienen door middel van rennen, springen, huppelen, hinkelen, balanceren, klimmen, bal rollen, gooien, schoppen en vangen e.d. steeds beter hun lichamelijke mogelijkheden te leren kennen en verder te ontwikkelen, waarbij zij steeds meer lichaamsbeheersing c.q. controle over het eigen lichaam, maar ook steeds meer zelfvertrouwen ontwikkelen.
6. Zij dienen door middel van vrij spel en door middel van gestructureerde sport- en spelactiviteiten begrippen aan te leren als ruimtelijke verhoudingen, richting, afstand, gewicht, snelheid, afremmen, versnellen en andere aspecten van beweging. Zij dienen door activiteiten als prikken, plakken, knippen, kleuren, tussen de lijntjes schrijven, collages maken, gebruik maken van bijvoorbeeld insteekmozaïek, klein constructiemateriaal, schroevendraaier en ander klein gereedschap hun fijne motoriek verder te ontwikkelen en te versoepelen.

Artikel 34

Ontwikkeling van de creativiteit

- 1 Een oplossing vinden voor eenvoudige of complexe problemen, nieuwe ideeën of dingen ontwikkelen, uitbreiden van scheppend vermogen e.d. zijn zaken die gebaseerd zijn op creatief denken en leren uiten van ideeën en gevoelens. Jonge kinderen dienen binnen het schoolprogramma reeds getraind te worden om hun ideeën en gevoelens te leren uiten op een creatieve manier. Zij moeten daarom voldoende gelegenheid krijgen om door middel van tekenen, verven, boetseren, knutselen, verhalen navertellen, fantasiespel, dans, muziek etc. hun creativiteit te ontwikkelen. Zij dienen daarbij gebruik te leren maken van verschillende materialen en uitingsvormen, zoals, verf, lijm, karton, restmateriaal, materiaal uit de natuur etc. voor twee- en driedimensionale werkstukken; ritme en geluid voor het dansen op of het zelf maken van muziek. Door middel van kunstuitingen leren kinderen dat cultuur een wijze van leven is en niet slechts beperkt blijft tot festiviteiten en speciale gebeurtenissen.
- 2 Voor een goed uitgebalanceerd coherent activiteitenprogramma, dat recht doet aan de ontwikkelingsbehoefte van jonge kinderen op alle gebieden, is een goede planning nodig en een goede voorbereiding op organisatie en management. De door het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling voorgeschreven leermethodes dienen richtlijnen te bieden voor een overall planning met tijdsindeling. Op basis van de vorderingen van de leerlingen dient de leerkracht met creativiteit de nadere uitwerking in dagactiviteiten, de daarvoor benodigde materialen, de klasse-indeling e.d. in te vullen, rekening houdend met de verschillende ontwikkelingsgebieden. De leerkracht dient daarbij uiteraard duidelijk het doel van de activiteiten voor ogen te houden: wat is de bedoeling om de kinderen te leren; welke aanpassingen kunnen gepleegd worden voor kinderen die in een ander tempo leren of speciale onderwijsbehoeften hebben?

- 3 Van zowel de activiteiten als de prestaties en vorderingen van de leerlingen dient verslag gemaakt te worden door de leerkracht. Werkstukken van de leerlingen en eventueel foto's van activiteiten dienen opgehangen of tentoongesteld te worden in de klas.
- 4 De activiteiten dienen deel uit te maken van een systematisch opgebouwd, doorlopend programma, waarbij jonge kinderen niet 'blijven zitten', maar waarbij alle kinderen, ongeacht een eventuele beperking of speciale onderwijsbehoeften, gestadig vooruit gaan in ontwikkeling.
- 5 Leerkrachten dienen alle kinderen aan te moedigen om mee te doen en in te springen als een leerling erg overheersend is of juist erg passief en terughoudend.
- 6 De leerkracht dient erop te letten dat binnen de activiteiten geen achterhaalde stereotyperingen insluipen ten aanzien van ras, gender of ontwikkelingsbeperking.
- 7 De leerkracht dient zich bewust te zijn van het belang van culturele verschillen voor de emotionele, psychische en intellectuele ontwikkeling van kinderen en voor hun welbevinden.

Artikel 35 **Volgen van de ontwikkeling en planning**

- 1 Zorgvuldige observatie en in kaart brengen van de prestaties, de leervorderingen en de totale ontwikkeling van de kinderen individueel en in groepsverband vormt de sleutel tot goede verdere planning van activiteiten met het oog op de optimale ontwikkeling van elk kind. De ontwikkeling van een individueel kind kan het beste in kaart gebracht en geëvalueerd worden vanuit de observaties van allen die met het kind te maken hebben, inclusief de ouders. Leerkrachten en ouders dienen naar het kind te luisteren en in te gaan op wat het kind zegt of doet, het aan te moedigen en het te prijzen, waardoor het zowel op school als thuis gemakkelijker aangestuurd wordt tot het leren van nieuwe dingen, beter nieuwe uitdagingen aandurft en daardoor ook betere kansen heeft voor een optimale ontwikkeling.
2. Vanuit regelmatige observaties wordt ook duidelijk welke kinderen speciale aandacht nodig hebben of speciale onderwijsbehoeften. Dit dient te leiden tot doelgerichte interventie: extra ondersteuning en waar nodig nader onderzoek voor een specifieke aanpak of extra didactische hulpmiddelen.
3. Hulpmiddelen die gebruikt kunnen worden om regelmatig de vorderingen van de leerlingen te evalueren c.q. in kaart te brengen, zijn bijvoorbeeld: cijferlijsten, dossiers, aantekeningen uit gesprekken met de ouders, observatieverslagen, verslagen van de vorderingen. Deze dienen naast elkaar te worden gebruikt om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van het kind.
4. Verslagen van de vorderingen van een kind dienen te worden bewaard voor informatie ten behoeve van ouders en ten behoeve van de leerkracht in een volgende klas.

Artikel 36 **Onderwijsmethoden**

1. De kinderen dienen zodanig gegroepeerd te worden dat ze kunnen meedoen met individuele activiteiten alsook met kleine en grote groep-activiteiten.

2. De leermiddelen dienen zodanig te zijn opgesteld dat kinderen er zelf bij kunnen.
3. De hoeveelheid leermiddelen en hulpmaterialen dient afgestemd te zijn op het aantal leerlingen in de klas.
4. De verschillende soorten leer- en hulpmiddelen, die in de klas aanwezig dienen te zijn, dienen aanknopingspunten te bieden voor alle leer- en ontwikkelingsgebieden, afgestemd op de ontwikkelingsleeftijd van de verschillende leerlingen, inclusief van die met speciale onderwijsbehoeften c.q. die met een beperking.
5. Bij thema-activiteiten dient telkens zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van aanschouwelijk materiaal, zowel drie- als tweedimensionaal: voorwerpen en plaatjes/foto's.
6. Zowel binnen het schoollokaal als buiten dient er voor alle kinderen voldoende veilige ruimte te zijn voor vrij spel.
7. Naast de bestaande hulpmiddelen, behorende bij de gebruikte leermethoden, uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs en Voksontwikkeling, dient aanbevolen te worden zoveel als mogelijk de volgende leer- en ontwikkelingsfaciliteiten te creëren:
 - een leuke en comfortabele zithoek met een aantal verschillende boekjes;
 - een teken- en schrijfhoek met een hoeveelheid verschillende soorten papier en teken- en schrijfgereedschap;
 - een verkleedhoekje met genoeg verkleedkleden en materiaal om rollenspel te stimuleren;
 - een zand- en een waterbak met genoeg materiaal om naar hartelust te vullen, schenken, meten etc.;
 - groeiende en levende dingen om te kunnen observeren en te verzorgen (plantjes, schildpad, aquariumvissen e.d.);
 - een verzameling interessante voorwerpen om te sorteren, te tellen, te voelen en te beschrijven;
 - Materiaal en apparatuur voor pril wetenschappelijk onderzoek (weegschaal met gewichten, magneten, oude wekker, schakelaar, fietsbel, prisma, computer etc.);
 - een hoeveelheid klein en groot bouw materiaal (blokken, lego, sio-montage, nopper, e.d.);
 - een multifunctionele hoek, waarvan de opstelling periodiek kan worden gewisseld, met bv. afwisselend poppen met aankleed- en verzorgingsmateriaal, kooktoestel met potjes, pannetjes, serviesgoed, bestek etc., winkelmateriaal, e.d.;
 - een hoeveelheid creatief materiaal, zoals verf, klei, hout, restmateriaal;
 - een aantal muziekinstrumenten voor kinderen (zelfgemaakte en duurzame) om zelf muziek te maken en cassettebandjes of CD's om naar muziek of verhaaltjes te luisteren;
 - kunstnijverheid voorwerpen, plaatjes en foto's die een beeld geven van de buurt en de maatschappij.
8. Het interieur moet kindvriendelijk zijn en er dient van alles te zien te zijn op ooghoogte van de kinderen, zoals de eigen tekeningen en werkjes, plaatjes, posters, letters van het alfabet, de cijfers 1-10, getallenlijn, honderdveld etc.
9. Op de buitenspeelplaats dienen bij voorkeur enkele speeltoestellen aanwezig te zijn om te klimmen en te balanceren, alsook speelgoed om op te rijden. Ook kan er een tuintje worden aangelegd, waar kinderen kunnen planten.

- 10 Indien er geen buitenspeelplaats beschikbaar is of indien de kinderen om een andere reden niet buiten kunnen spelen, dan dient er voor gezorgd te worden dat de kinderen binnen wel aan hun trekken komen voor wat betreft hun lichamelijke (grof-motorische) ontwikkeling.

Artikel 37 Ouderparticipatie

- 1 Er dienen goede en effectieve contacten te worden onderhouden met de ouders en verzorgers van de kinderen. Dit zal positief bijdragen tot het leerproces.
- 2 Daar waar leerkrachten, ouders en verzorgers samenwerken ter ondersteuning van de vroege kinderonwikkeling, kunnen de resultaten een blijvend effect hebben op de ontwikkeling van het kind. Om een dergelijke samenwerking ook werkelijk tot een succes te maken, dient er zo vaak als mogelijk sprake te zijn van tweerichtingsverkeer van kennis, informatie en ervaringsoverdracht, zowel van thuis naar school, als van school naar thuis.
3. Goede communicatie met ouders is bijzonder belangrijk. Op een mededelingenbord kan nuttige informatie worden gezet over de school of over de dagelijkse gebeurtenissen. Ook moeten er door de school informatiestencils worden verstrekt over b.v. de school of over hoe de ouders het kind thuis effectief kunnen helpen. Deze schriftelijke vormen van communicatie dienen echter zo vaak als mogelijk aangevuld te worden met informele en verbale communicatie (gesprekjes) op initiatief van de leerkrachten of op initiatief van de ouders.
4. Ouders dienen welkom te zijn op school en zouden aangemoedigd moeten worden om hun ideeën en ervaringen te delen met de leerkracht. De participatie van ouders zou ook de vorm kunnen krijgen van hulp in de klas, voorzien in bepaalde benodigdheden, ondersteunen bij educatieve tochten, bij festiviteiten of bij speciale gebeurtenissen. Ouders dienen als partner van de leerkracht gezien te worden in de ondersteuning en opvoeding van het kind, wat een grote mate van wederzijds respect inhoudt.

Artikel 38 Professionele contacten en ondersteuning

- 1 Er dient professioneel contact onderhouden te worden met relevante instanties die hulp en diensten verlenen aan kinderen, zowel overheidsinstanties van verschillende ministeries als niet-gouvernementele instanties of gespecialiseerde organisaties.
2. Informatie over de kinderen, waaronder verslagen van de vorderingen van het kind en eventuele bijzonderheden, moet doorgegeven worden aan de leerkracht van de volgende groep. Ervaringen ten aanzien van het betreffend kind dienen met de opvolgende leerkracht, (zo mogelijk) in bijzijn van de ouders te worden besproken, zodat er een vloeiende overgang plaatsvindt van het kind van de ene groep naar de andere.

Artikel 39 Supervisie en inspectie

- 1 De leerkracht dient individueel of in teamverband op regelmatige basis aan de hand van de resultaten en de prestaties van de leerlingen de effectiviteit en de kwaliteit van het onderwijs te evalueren en daarover te rapporteren.

Hierbij kunnen sterke en zwakke kanten van het onderwijs en de leer methode worden geïdentificeerd. Rapportage hierover kan hulp bieden bij het verkrijgen van de nodige ondersteuning via relevante hulpverlenende en dienstverlenende instanties, binnen en buiten het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, terwijl collectieve gegevens uit rapportages ook tot nut kunnen zijn van verdere curriculumontwikkeling. De leerkracht kan te allen tijde hulp en advies vragen bij daartoe erkende deskundige instanties.

2. De inspectie basisonderwijs van het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling moet toezien op de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van de standaarden binnen het kleuteronderwijs en de onderbouw van de lagere school (4 tot en met 8 jaar).

Hoofdstuk 6 Administratie

Artikel 40 Vastlegging gegevens

Voor een goede bedrijfsvoering, duidelijkheid in zaken en ten dienste van een bewuste planning, dienen gegevens vastgelegd te worden in een vaste vorm van registratie. Het betreft hier zowel gegevens van de kinderen, van het personeel als van reguliere of bijzondere voorvallen.

Artikel 41 Registratie van kinderen

1. Van elk individueel kind, dat de instelling voor kinderopvang c.q. de school bezoekt dient te worden vastgelegd:
 - naam, adres, geboortedatum, geslacht van het kind;
 - positie in het gezin c.q. leeftijd en geslacht van de andere kinderen in het betreffende gezin;
 - naam en adres van de ouders; telefoonnummers (werk en thuis + reservenummer) via welke ouders te bereiken zijn en met wie anders in noodgevallen contact gemaakt kan worden;
 - naam van de wettelijke voogd, indien van belang;
 - naam, adres en telefoonnummer van de persoon, die het kind mag komen afhalen;
 - bijzonderheden t.a.v. gezondheid, eetgewoonten, gedrag, allergieën, medicijngebruik of speciale dieetmaatregelen;
 - de vaccinatiestatus volgens het te overleggen vaccinatieboekje;
 - naam, adres en telefoonnummer van de huisarts;
 - naam en type ziektekostendekking;
 - bijzonderheden t.a.v. het geloof;
 - eventuele bijzonderheden t.a.v. de huistaal, algemeen taalgebruik;
 - eventueel bijzondere voorzieningen in relatie tot de lichamelijke of geestelijke ontwikkeling;
 - datum van inschrijving c.q. toelating.
2. De ouders dienen een formulier te ondertekenen, wanneer zij toestemming geven voor deelname van het kind aan uitstapjes.

3. De ouders dienen eveneens een formulier te ondertekenen, waarmee zij schriftelijk toestemming geven om deskundig medische hulp in te roepen in spoedeisende- of noodgevallen waarbij in voorkomende gevallen toch ook de ouders onmiddellijk in kennis worden gesteld .
4. Van het kind dient jaarlijks een verklaring van medische keuring overlegd te worden
5. Van het kind dient regelmatig het verloop van de vorderingen in ontwikkeling en eventuele bijzonderheden in het gedrag te worden vastgelegd.
6. Er dient van de kinderen dagelijks een presentielijst bijgehouden te worden
7. Er moet in voorkomende gevallen op een door de ouder/ verzorger ondertekend formulier worden vastgelegd welke medicijnen het kind moet gebruiken, in welke frequentie en hoeveelheid.

Artikel 42 **Personeelsgegevens**

1. Van elk personeelslid moet een individuele registratie worden bijgehouden, inhoudende:
 - naam, adres, telefoonnummer, geboortedatum, nationaliteit, en burgerlijke staat
 - gegevens van alle relevante diploma's en werkervaring, als ook van gevolgde bijscholingscursussen en eventueel later behaalde diploma's.
 - een telefoonnummer van een naaste verwant voor geval van nood
 - datum van indiensttreding
 - de taak-/functie-omschrijving van de persoon
 - persoonlijke informatie (bijvoorbeeld referenties, salaris etc)
 - politieverklaring van goed gedrag
 - geldige geneeskundige verklaring (moet jaarlijks worden vernieuwd)
 - psychologische verklaring van persoonlijkheidsonderzoek betreffende geschiktheid om met jonge kinderen te werken
 - loopbaan ontwikkelingsplan/carièrestructuur met bevorderingsmogelijkhedenPersoneelsleden hebben het recht om desgewenst (onder toezicht van de directie) toegang te hebben tot hun eigen dossier.
2. Van vrijwilligers en stagiaires moet er een registratie worden bijgehouden van hun naam, geboortedatum, adres, telefoonnummer en in geval van stagiaires ook de naam, het adres, het telefoonnummer en de contactpersoon van de school c.q. het opleidingsinstituut.
3. Er dient voor personeel (en vrijwilligers en/of stagiaires) tevoren een duidelijk dag- en weekrooster eventueel met taakindeling te worden opgesteld, indien er in shifts wordt gewerkt en er meer dan één (1) personeelslid in dienst is.
4. Er dient een presentielijst te worden bijgehouden van de personeelsleden, waarop dagelijks aan- en afwezigheid en de reden voor afwezigheid, verlofdagen en verzuim wegens ziekte of andere bijzonderheden worden aangetekend.

Artikel 43
Ongelukken en bijzondere voorvallen

- 1 Alle voorkomende ongelukken en bijzondere voorvallen met de kinderen en/of met het personeel of andere volwassenen moeten worden genoteerd. Van elk ongeluk/voorval dient te worden vastgelegd:
 - Datum, tijd en plaats.
 - Naam van de betrokken personen, speciaal van de eventueel verwonde perso(o)n(en).
 - De omstandigheden van het ongeluk/voorval en het verloop (korte beschrijving).
 - De aard en de ernst van de verwonding.
 - Welke actie is ondernomen en door wie.
 - Bevestiging van de mededeling aan de ouders.
- 2 De rapportage van elk ongeval/bijzonder voorval dient in drievoud opgemaakt te worden ten behoeve van de instelling, de ouders en de hulpverlener of hulpverlenende instantie.
- 3 In geval van het uitbreken van een besmettelijke ziekte, inclusief voedselvergiftiging, dient onmiddellijk melding gemaakt te worden bij de daartoe aangewezen instanties, te weten het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg.

Artikel 44
Diversen

- 1 De instelling voor kinderopvang dient ten alle tijden een geldige beschikking te kunnen tonen.
- 2 Het verdient aanbeveling om schriftelijk vast te leggen:
 - wanneer apparaten, inclusief brandblusapparaten worden gecontroleerd c.q. gekeurd;
 - wanneer technische apparaten worden geserviced;
 - wanneer brandoefeningen worden gepland en of ze daadwerkelijk zijn uitgevoerd;
 - welke onderhoudscontracten er zijn voor gebouw, terrein en apparatuur.
- 3 Indien in de instelling een warme maaltijd wordt bereid of verstrekt, dient er een gedetailleerde menulijst bijgehouden en opgehangen te worden.

Artikel 45
Registratie van, inzage in en toegang tot persoonsgegevens

- 1 Met verzamelde persoonsgegevens dient te allen tijde vertrouwelijk te worden omgegaan. Dossiers, rapporten, verslagen en overige gegevens dienen dusdanig te worden opgeslagen, dat onbevoegde personen geen toegang hebben tot die gegevens.
- 2 Bewijs van vastlegging van vereiste gegevens dient te allen tijde aan het daarvoor ingestelde en bevoegde inspectie-apparaat te kunnen worden getoond.
- 3 Personeelsleden mogen inzage hebben in hun eigen dossier en dienen te allen tijde daartoe toegang te hebben (onder toezicht van de directie).

- 4 Aan de ouders moet bekend worden gemaakt, dat zij recht hebben om de rapporten en verslagen betreffende hun kinderen te mogen inzien en hoe ze van dit recht gebruik kunnen maken.

Artikel 46 Verzekering

- 1 Van elk kind dient vastgelegd te zijn welke ziektekostendekking het heeft (SZF, welke particuliere verzekeringsmaatschappij, bedrijfsverzekering, on-/minvermogen (voor kinderen met een vreemde nationaliteit in een crisis geval), basiszorgverzekering, geen = eigen rekening van de ouders)
- 2 Bij in dienstname van personeel is de werkgever verplicht een collectieve ongevallenverzekering (SOR) voor de personeelsleden af te sluiten, geldend op de werkplek en gedurende de kortste weg naar en van huis.
- 3 In een af te sluiten arbeidsovereenkomst kunnen eventueel aanvullende verzekeringen voor (individuele) personeelsleden worden vastgelegd.
- 4 Elke instelling voor kinderopvang dient een adequate brandverzekering af te sluiten.
- 5 De particuliere instelling voor kinderopvang dient voor de instelling een Wettelijke Aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten.

Artikel 47 Klachten en beroepsprocedures

- 1 De instelling voor kinderopvang dient een effectieve klachten- en beroepsprocedure vast te leggen, waaruit duidelijk blijkt op basis van welke gronden men klachten kan indienen (bijvoorbeeld waarvoor, over wie) en hoe bij klachten beklag kan worden gedaan, alsook welke stappen gevolgd dienen te worden als onenigheid ontstaat omtrent een geschil of twistpunt.
- 2 De geldende klachten- en beroepsprocedures dienen aan de ouders bekend gemaakt te worden.

Artikel 48 Financiële verslagen

- 1 De ouderbijdragen dienen duidelijk te worden genoteerd en te worden verwerkt in de boekhouding voor ontvangen gelden.
- 2 De instelling dient via het hoofd c.q. de directeur/directrice of een daarvoor aangewezen persoon, die verantwoordelijk is voor de financiële administratie, een transparante boekhouding bij te houden van de inkomsten en uitgaven, evenals van de banktransacties.
Van alle uitgaven dienen degelijke bonnen en kwitanties te worden opgeslagen. Ook donaties, giften en inkomsten uit fundraisingsacties dienen duidelijk en inzichtelijk in de boekhouding te worden verwerkt.
- 3 Per jaar kan vanuit de boekhouding en overige bescheiden een financieel jaaroverzicht (jaarrekening) worden gemaakt, welke gebruikt kan worden als ondersteuning voor het opstellen van een begroting voor de volgende periode.

Hoofdstuk 7 Gezondheid en veiligheid

Artikel 49 Veiligheidsregels

1. Instellingen voor kinderopvang c.q. scholen dienen telefonisch of door middel van andere telecommunicatiemiddelen bereikbaar te zijn.
2. De instelling voor kinderopvang c.q. de school dient algemene gezondheids-, en veiligheidsregels en veiligheidsmaatregelen op schrift te stellen, rekening houdend met de regels die door de politie en de brandweer zijn gesteld. De instelling dient deze algemene gezondheids- en veiligheidsregels en veiligheidsmaatregelen na te leven.
3. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling dient er zorg voor te dragen dat alle personeelsleden de gezondheids- en veiligheidsregels en veiligheidsmaatregelen lezen en naleven.
4. Het verdient aanbeveling om voor de instelling een handleiding samen te stellen, waarin van elk aanwezig apparaat beschreven wordt hoe die gehanteerd en onderhouden moet worden, wanneer die geserviced moet worden en wie daarvoor verantwoordelijk is.
5. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling dient er voor te zorgen dat er voor het personeel steeds voldoende en geschikte beschermende kleding- c.q. materialen aanwezig zijn.
In het bijzonder dienen er steeds voldoende wegwerphandschoenen aanwezig te zijn voor gebruik bij verschonen en wondverzorging of andere situaties, waarbij mogelijk contact kan plaatsvinden met lichaamsvloeistoffen, zoals bloed, ontlasting en urine.
6. Vloeren en werkoppervlaktes, inclusief boxmatten dienen egaal te zijn, zonder kieren, reten, barsten, naden of scheuren. Daarnaast dienen deze schoon en gedesinfecteerd te zijn.
7. Vloeren dienen van enigszins verruwd en enigszins veerkrachtig materiaal te zijn, zodat de kans op uitglijden wordt verkleind.
8. Meubilair, materiaal en voorwerpen, gebruikt door, voor of bij kinderen dienen vrij te zijn van scherpe randen en scherpe hoeken.
9. Openslaande ramen dienen voldoende beveiligd te zijn om te voorkomen dat kinderen die klimmen eruit kunnen vallen.
10. Een eventueel aanwezige trap dient zowel boven- als onderaan adequaat beveiligd te zijn met een goed af te sluiten hekje, minimaal 90 cm. hoog. De tussenruimte tussen de spijlen van een hekje mogen maximaal 10 cm. zijn. De reling van de trap dient stevig bevestigd te zijn en dient geen ruimte te bieden voor het doorkruipen van kinderen.
11. Stopcontacten dienen buiten het bereik van kinderen geplaatst te zijn, op minimaal 1.50 m. hoogte, en beveiligd te zijn met speciaal daarvoor bestemde afdekplaatjes.

12. Gasinstallaties, elektrische apparaten en elektrische installaties dienen altijd aangelegd en aangesloten en regelmatig (jaarlijks) gecontroleerd te worden door een erkende installateur. Zij dienen buiten bereik van kinderen te worden opgesteld en goed onderhouden te worden.
13. Kabels van elektrische apparaten mogen niet los hangen en dienen altijd buiten bereik van kinderen gehouden te worden.
14. Schoonmaakmiddelen, bijtende, giftige en andere gevaarlijke stoffen dienen altijd buiten bereik van kinderen opgeslagen te worden in een stevige, goed af te sluiten, hoge kast. De flessen of containers met deze stoffen dienen altijd voorzien te zijn van een juist en duidelijk etiket. De stoffen mogen nooit in soft – of stroopflessen worden opgeslagen.
15. Ook gevaarlijke voorwerpen als scharen, messen, glaswerk e.d. dienen veilig opgeborgen te zijn in een afgesloten kast of lade, buiten bereik van kinderen.
16. Glazen deuren dienen voorzien te zijn van veiligheidsglas of beplakt te worden met veiligheidsfolie.
17. Het gebouw dient adequaat beveiligd te zijn tegen inbraak.
18. Te allen tijde moet tijdens de openingsuren van de instelling voor kinderopvang c.q. de school zicht zijn op wie het terrein betreedt.
19. Verzorgers c.q. leerkrachten dienen ervoor te waken dat een kind onopgemerkt de instelling/school of het terrein kan verlaten.

Artikel 50 **Eerste Hulp**

- 1 Tijdens werktijd dient er altijd iemand aanwezig te zijn, die in het bezit is van een geldig EHBO-diploma.
- 2 In elke instelling dient een EHBO-kist/kit aanwezig te zijn. Deze dient goed zichtbaar en onmiddellijk bereikbaar te zijn. De inhoud van de kist/de kit dient regelmatig gecontroleerd (o.a. vervaldatum, verpakking) en aangevuld te worden en dient minimaal te omvatten:
 - jodium tinctuur
 - wattenstaafjes
 - wegwerphandschoenen
 - witte (hydrofiel) watten
 - wondpleisters
 - hechtpleister (rol)
 - sterielegaasjes
 - (elastische) zwachtel (4 cm. + 6 cm.)
 - hydrofiel windsel (rol)
 - koortsthermometer
 - verbandschaar
 - mitella (driekante doek)
 - veiligheidsspelden.

- 3 Bij ongelukken, die medische behandeling behoeven, dienen de ouders/ verzorgers onmiddellijk door het hoofd c.q. directeur/directrice van de instelling of diens vervanger in kennis te worden gesteld en dient er onmiddellijk hulp te worden geboden en/of te worden ingeroepen.
- 4 Ongelukjes, die geen speciale medische behandeling behoeven dienen op dezelfde dag nog aan de ouders/verzorgers gemeld te worden.

Artikel 51 **Hygiëne**

- 1 Het personeel van de instellingen voor kinderopvang c.q. leerkrachten dienen er voor te zorgen dat de ruimtes waar kinderen gebruik van maken, steeds schoon en opgeruimd worden gehouden.
- 2 De instelling voor kinderopvang dient er zorg voor te dragen dat steeds schoon en veilig drinkwater beschikbaar is. Indien geen leidingwater aanwezig is, dient drinkwater voor gebruik gekookt te worden. Water bestemd voor drinkwater dient steeds opgeslagen te worden in schone containers, adequaat afgesloten met een deksel. Drinkwater, aldus opgeslagen, dient dagelijks verversd te worden.
- 3 Bij de kinderen dient dagelijks gelet te worden op de persoonlijke hygiëne van het lichaam, vooral huid, haren en nagels, en van de kleding.
- 4 In de instelling voor kinderopvang dienen geen straatschoenen of –slippers gedragen te worden.
Kinderen en leidsters kunnen binnen de instelling binnenschoenen of binnenslippers dragen of blootsvoets gaan. Indien op blote voeten op het erf is gespeeld, dienen de voeten steeds goed gewassen te worden alvorens de crècheruimte, instelling of school weer te betreden.
- 5 De kleding van personeelsleden in instellingen voor kinderopvang c.q. leerkrachten dient dagelijks schoon gewassen en netjes te zijn en in geen geval aanstootgevend.
- 6 Bij het verzorgen van kinderen en bij het bereiden van voeding dienen geen sieraden aan de handen en de polsen gedragen te worden. De nagels dienen kort geknipt en schoon te zijn.
- 7 Eventueel lang haar van verzorgers en leerkrachten dient steeds goed gebonden of opgestoken te zijn. Bij het bereiden van voedsel dient het haar steeds volledig afgedekt te zijn.
- 8 Kinderen en verzorgers c.q. leerkrachten dienen steeds bijzondere aandacht te schenken aan het wassen van de handen, in ieder geval altijd met zeep onder stromend water, telkens voor het eten, ook voor de broodmaaltijd, en na gebruik van het toilet of het verschonen van vuile luiers, alsook na buiten spelen en spelen op de vloer.
- 9 Bij elke wasbak dienen steeds voldoende schone, droge handdoeken gebruikt te worden. Natte, vuile handdoeken dienen steeds onmiddellijk te worden verwijderd.
- 10 Bij het behandelen van wonden/wondjes, alsook bij het verschonen van diarree-luiers dienen verzorgers steeds nieuwe (wegwerp) handschoenen te dragen, een (1) paar per kind per keer.

- 11 Het verdient aanbeveling dat verzorgers c.q. leerkrachten steeds de eigen huid inspecteren op wondjes en in geval van wondjes deze goed en waterdicht af te dekken. In geval van wondjes, eczeem of soortgelijke huidaandoeningen dienen bij de verzorging van de kinderen (wegwerp-) handschoenen gedragen te worden. In geval van een besmettelijke huidaandoening is het niet toegestaan de instelling te betreden of zich in de buurt van de instelling te bevinden.
- 12 Indien bij een kind of personeelslid in de instelling voor kinderopvang een huidaandoening aanwezig is, zal betrokkene een medische verklaring moeten overleggen dat de aandoening niet besmettelijk of anderszins nadelig of gevaarlijk is, alvorens de IKO weer betreden mag worden.
- 13 Indien bij verwondingen bloed gemorst is, dient dit steeds onmiddellijk te worden gereinigd met een chlooroplossing van 1 dl. chloor op 1 liter water of met heet zeepwater (te heet om de handen erin te houden). Hierbij moeten steeds handschoenen gedragen worden. De gebruikte handschoenen en de bij het schoonmaken gebruikte doek dienen in een aparte plastic zak weggeworpen te worden. Daarna dienen de handen goed gewassen te worden met water en zeep.
- 14 De vloeren van de ruimtes, waar kinderen verblijven, dienen steeds schoon te zijn en minstens twee maal per dag gedesinfecteerd te worden, bij voorkeur met een chlooroplossing van 1 dl. chloor op ca. 1 emmer water.
- 15 Zowel gebruiksmaterialen als speelgoed dienen dagelijks goed gereinigd en gedesinfecteerd te worden; knuffels, poppekleren e.d. dienen minimaal een maal per week gewassen te worden. Knuffels dienen goed droog te zijn voordat ze weer aan de kinderen mogen worden aangeboden.
- 16 Keuken- en ander afval dient steeds veilig en adequaat afgevoerd te worden in een afvalcontainer met deksel, bekleed met plastic zak. De plastic zak met het vuil dient dagelijks afgevoerd te worden. De afvalcontainer dient na lediging steeds schoongemaakt en gedesinfecteerd te worden, bij voorkeur met een chlooroplossing van 1 dl. chloor op ca. 1 emmer water.
- 17 De lekbak van de ijskast dient minimaal om de ene dag geleegd en gedesinfecteerd te worden om te voorkomen dat b.v. dengue- en malariamuskieten deze tot een broedplaats maken.
- 18 In het bijzonder moet ook gelet worden op bakjes, cups, flessen en andere waterhoudende containers op het erf. Deze moeten zo spoedig mogelijk worden verwijderd c.q. adequaat worden afgedekt.

Artikel 52 **Ziekte en medicijnen**

- 1 Kinderen met een besmettelijke aandoening, die een belangrijk, reëel risico vormt voor de gezondheid van anderen, dienen niet in de instelling voor dagopvang, noch op school te verblijven. Indien een kind in de instelling of op school ziek wordt, dienen de ouders daarvan onmiddellijk op de hoogte gebracht te worden.
- 2 Het verdient aanbeveling dat er in de instelling/op school een rustige ruimte wordt gecreëerd, waar een ziek kind tijdelijk kan worden geïsoleerd. Het kind dient dan extra zorg en aandacht te krijgen.

- 3 (Meegebrachte) medicijnen dienen steeds koel en zo nodig donker bewaard te worden, in ieder geval buiten bereik van kinderen.
- 4 Indien op verzoek van ouders/verzorgers medicijnen moeten worden verstrekt, dient dit adequaat geregistreerd te worden, waarbij minimaal moet worden genoteerd: de naam van het kind, de naam van de medicijn, de datum, de tijd waarop de medicijn moet worden gebruikt en de dosering (hoeveelheid per keer) van de te gebruiken medicijn. Op de verpakking van de medicijn (b.v. flesje, doosje, plastic zakje) dient een duidelijk etiket aangebracht te zijn met daarop dezelfde gegevens: de naam van het kind, de naam van de medicijn, de datum, de tijd waarop de medicijn moet worden gebruikt en de dosering (hoeveelheid per keer) van de te gebruiken medicijn, alsook de vervaldatum van de medicijn.

Artikel 53 **Brandveiligheid**

- 1 In ruimtes waar kinderen verblijven, dienen nimmer kaarsen gebruikt te worden of open vuur aanwezig te zijn.
- 2 Lucifers en aanstekers dienen steeds veilig opgeborgen te zijn, buiten bereik van kinderen.
- 3 Fornuis of andere kooktoestellen dienen eveneens steeds buiten bereik van kinderen te blijven.
- 4 Materiaal, gekozen voor gebruik ten behoeve van jonge kinderen en voor meubilair en inrichting dient zo veel mogelijk niet-brandbaar te zijn.
- 5 Met de plaatselijke brandweer dient te worden overlegd of er voldoende (nood)uitgangen zijn, welke maatregelen genomen kunnen worden om het risico op brand zoveel mogelijk te verkleinen en waar en hoe een brandblusapparaat geplaatst kan worden.
- 6 In een instelling voor kinderopvang c.q. school dient steeds een goed functionerend brandblusapparaat aanwezig te zijn. In overleg met de plaatselijke brandweer zijn meerdere apparaten per instelling nodig naar gelang de grootte van de instelling/school. Een dergelijk apparaat (c.q. dergelijke apparaten) dient/dienen op regelmatige tijden, doch minimaal eenmaal per jaar door de brandweer gecontroleerd te worden.
- 7 De instructies voor het gebruik van het brandblusapparaat dienen bij het apparaat goed zichtbaar opgehangen te worden.
- 8 Alle personeelsleden van de instelling voor kinderopvang c.q. leerkrachten dienen goed geïnstrueerd te zijn in het gebruik van het brandblusapparaat en in hoe zij zouden moeten handelen in geval van brand.
- 9 Kinderen en verzorgers c.q. leerkrachten dienen regelmatig te oefenen om vertrouwd te raken met de procedure bij brand.
- 10 De (nood-)uitgangen moeten duidelijk zichtbaar en leesbaar worden aangegeven en mogen nimmer worden geblokkeerd.

Artikel 54
Roken, alcohol en drugs

- 1 Roken mag nimmer worden toegestaan in ruimtes of op plaatsen waar kinderen komen. Dat geldt ook voor de buitenspeelplaats.
- 2 Drinken van alcohol of de verkoop van alcoholhoudende dranken mag niet worden toegestaan in een instelling voor kinderopvang c.q. op een school, noch binnen, noch buiten het gebouw.
- 3 Gebruik van, koop c.q. verkoop van soft of harddrugs binnen of op het terrein van de instelling, school is ten alle tijden verboden.

Artikel 55
Huisdieren

- 1 Aanwezige huisdieren mogen nimmer een bedreiging vormen voor de gezondheid van de kinderen.
- 2 Aanwezige huisdieren dienen altijd goed gevoed en hygienisch verzorgd te zijn.
- 3 Geen enkel huisdier mag in het gebouw worden toegelaten waarin de opvanginstelling gevestigd is.
- 4 Op het terrein of op het erf van de instelling van kinderopvang c.q. de school kunnen in de buurt van kinderen worden toegelaten:
 - vissen in een aquarium
 - schildpad(en) in een ruime houten kist of stevige kartonnen doos
 - konijnen in een kooi (knaagvast gebouwd volgens voorschriften)
 - een geit in een loopren
 - marmotjes of cavia's in een kooi.Overige dieren, inclusief honden, poezen en vogels moeten niet in of bij de instelling voor kinderopvang c.q. de school worden gehouden of minimaal buiten bereik van kinderen blijven.

Artikel 56
Planten

- 1 Planten, struiken, bomen op het terrein van de instelling voor kinderopvang c.q. de school dienen te allen tijde goed verzorgd te zijn en zoveel mogelijk te worden afgeschut.
- 2 Planten in of bij de instelling voor kinderopvang of de school mogen nimmer gevaar opleveren of extra risico inhouden voor de gezondheid van de kinderen. Dit geldt speciaal in geval van allergieën, zoals o.a. hooikoorts bij pollenverspreidende planten.
- 3 Planten met doorns, stekels of giftige bladeren of vruchtjes zijn niet toegestaan in of op het terrein van de instelling voor kinderopvang of de school.
- 4 Bloemen of planten, die in water staan, dienen zoveel mogelijk uit de kinderopvanginstelling te worden geweerd. Indien deze wel aanwezig zijn, dan dient het water dagelijks te worden verversd om te voorkomen dat het water een broedplaats voor b.v. muskieten wordt.

- 5 Kinderen kunnen (onder continue toezicht van een volwassene) worden aangemoedigd om te planten en een (moes-) tuintje te onderhouden.

Hoofdstuk 8 **Fysieke omgeving**

Artikel 57 **Erf en gebouw**

1. Het gebouw waarin een instelling voor kinderopvang c.q. een school is gevestigd, dient een veilige constructie te hebben en voldoende beschutting te bieden tegen zon, regen en wind.
Bij voorkeur is het gebouw opgetrokken van brandvertragend materiaal (steen etc.).
2. De ruimten waar kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 8 jaar worden opgevangen, zijn bij voorkeur op de begane grond gevestigd. Mocht dit niet het geval zijn dan moeten de kinderen te allen tijde begeleid worden bij het opgaan of afgaan van de trap.
3. Het erf, waarop de instelling c.q. de school is gevestigd, dient volledig omrasterd te zijn. Er dienen minstens twee toegangen te zijn, die elk met een goed sluitende poort dienen te zijn afgezet.
4. Er dienen zodanige maatregelen getroffen te worden c.q. dusdanige aanpassingen gepleegd te worden dat het gebouw en het erf van de instelling voor kinderopvang c.q. de school ook toegankelijk zijn voor o.a. kinderen met een beperking. Dit geldt in het bijzonder voor die instellingen of scholen waar al kinderen met een beperking worden aangemeld. Voor adviezen ten aanzien van gewenste of noodzakelijke aanpassingen dient contact gemaakt te worden met daartoe bevoegde instanties.
5. Indien de instelling voor kinderopvang c.q. de school in of bij een woonhuis is gevestigd, dan dient de ruimte voor de kinderopvang voldoende gescheiden te zijn van het woongedeelte. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden voor instellingen waar minder dan vijf kinderen worden opgevangen. Hier dient echter wel een aparte ruimte te zijn waar de kinderen slapen.
6. Gedurende de openingstijden van de instelling voor kinderopvang dienen in de ruimte(n), waarin kinderen verblijven, geen andere activiteiten te worden ontplooid, die een goede verzorging en begeleiding van de kinderen kunnen hinderen of in het algemeen belemmerend kunnen zijn voor het functioneren van de instelling.
7. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling voor kinderopvang c.q. de school dient zorg te dragen voor een goed functionerende afvoer van hemelwater en een goede en veilige mogelijke afwatering van het erf met gesloten buizen en putten.
8. Menselijke ontlasting dient via een gesloten systeem te worden afgevoerd. Bij voorkeur dienen toiletten aangesloten te zijn op een gesloten rioleringsstelsel. Een septic tank dient aangelegd te zijn volgens de door het Ministerie van Openbare Werken voorgeschreven richtlijnen met een adequate stankpijp van minimaal 2.40 m. hoog of met een T-stuk. De septic tank dient buiten het bereik van de kinderen te blijven.
9. Voor keuken-, huishoudelijk en ander afval dient er een vuilton met deksel aanwezig te zijn.

10. Afval en erfvuil dienen regelmatig opgehaald te worden (2 maal per week) of anders regelmatig van het terrein verwijderd te worden.
11. De gebouwen en het erf dienen vrij te blijven van ongedierte. Het hoofd c.q. de directeur/directrice van de instelling voor kinderopvang c.q. de school dient er zorg voor te dragen dat gebouw en erf op regelmatige basis bespoten c.q. behandeld worden tegen insecten, ratten en ander ongedierte. Dit dient echter te geschieden in afwezigheid van de kinderen. Ten alle tijden dient de veiligheid van de kinderen gewaarborgd te blijven.
12. Het erf dient vrij te blijven van wied en afval; het moet altijd goed onderhouden zijn, met name mogen er geen chemisch afval (verfresten, autobatterij etc.), glasscherven, planken met spijkers, zinkplaten etc. binnen bereik van kinderen zijn.
13. Kinderen moeten toegang hebben tot een buitenspeelplaats. De speelruimte buiten moet over voldoende schaduwplekken beschikken.
14. Eventueel aanwezige speeltoestellen dienen stabiel te zijn opgesteld, bij voorkeur dienen zij stevig in de grond verankerd te zijn. De speeltoestellen mogen geen scherpe randen, scherpe hoeken of scherpe punten hebben en mogen niet roestig zijn. Bij voorkeur zijn ze beschilderd in vrolijke kleuren. De verf dient echter lood-, kwik-en gifvrij te zijn en mag niet afschilferen.
15. Een eventuele gasbom dient veilig buiten opgesteld te zijn, volledig afgeschermd en buiten bereik van kinderen.
16. Indien noodzakelijkerwijs werkzaamheden in of aan het gebouw van de instelling c.q. de school, of op het erf, tijdens openingstijden van de instelling/de school moeten worden verricht, dan dient het hoofd c.q. de directeur/directrice er zorg voor te dragen dat de veiligheid van de kinderen is gewaarborgd. Ouders dienen zonodig vooraf op de hoogte gesteld te worden.

Artikel 58 **Ruimtes**

- 1 De ruimtelijke indeling van de instelling voor kinderopvang dient zodanig te zijn dat baby's in de leeftijd van 6 weken tot ca. 1 jaar in een aparte ruimte worden opgevangen en er een aparte ruimte is per leeftijdsgroep. In de babykamer dient een rustige sfeer te heersen; ter voorkoming van te hoog stijgende temperaturen mag de ruimte niet blootgesteld zijn aan direct invallend zonlicht. Er dient echter wel voldoende licht te zijn.
- 2 De benodigde vrije ruimte qua vloeroppervlakte per kind (exclusief kasten en aankleedtafel e.d.) wordt voor de verschillende leeftijdsgroepen gesteld op:

Leeftijd	Ruimte	Vloeroppervlak in m².
0 - ca. 1 jaar	babykamer	3,75 m ² .
ca. 1 jaar – ca. 2 jaar	boxenkamer	3,5 m ² .
ca. 2 jaar – ca. 4 jaar	peuterruimte	2,5 m ² .

- 3 Het aantal kinderen dat toegelaten kan worden tot de instelling hangt derhalve af van het beschikbare aantal vierkante meters vloeroppervlakte. Wanneer kinderen met een beperking worden opgenomen, kan de benodigde ruimte per geval worden bekeken. Of extra ruimte nodig is, zal afhangen van de aard en de mate van de beperking of zorgbehoefte.
- 4 In de instelling voor kinderopvang dient er een aparte ruimte te zijn voor de tassen van de kinderen met hun persoonlijke benodigdheden. Dit dient ook het geval te zijn voor de kinderen in de leeftijdsgroep 4-6 jaar.
- 5 Voor de leeftijdsgroepen 2 – 4 jaar en 4 – 6 jaar dienen aparte ruimtes te zijn voor grofmotorisch spel en voor rustige activiteiten, of anders aparte hoeken in de ruimte. Daarnaast dient er een aparte ruimte te zijn om te rusten en te slapen.
- 6 In de instelling voor kinderopvang, alsook op de school dient een aparte, rustige ruimte beschikbaar te zijn, waar, indien nodig, een ziek kind voor enkele uren kan worden verzorgd.
- 7 Elke ruimte, waar kinderen verblijven, moet er kindvriendelijk uitzien, bij voorkeur in heldere, vrolijke kleuren geschilderd en met voldoende speelmateriaal, passend bij de ontwikkelingsleeftijd.
- 8 Een babykamer mag maximaal 8 à 10 bedjes bevatten, één bedje per baby. Indien meer dan 10 baby's worden ingeschreven, dan dienen er meer kamers voor de baby's beschikbaar te zijn.
- 9 Per ruimte/klas dient er voldoende opbergruimte c.q. dienen voldoende kasten aanwezig te zijn, zodat zowel gebruiksmateriaal als ook speelmateriaal ordelijk en overzichtelijk kan worden opgeruimd. De opbergruimte/kast voor speelgoed en speelmateriaal dient zodanig opgesteld te zijn dat kinderen bij vrije keuze er gemakkelijk toegang toe hebben.
- 10 Overigens dient er in de instelling voldoende adequate opbergruimte te zijn, apart voor levensmiddelen, schoonmaakmiddelen, buitenmateriaal, kantoorartikelen. Levensmiddelen mogen nimmer bij schoonmaakmiddelen worden opgeslagen.
- 11 In de instelling dient een aparte kantoorruimte te zijn, waar de algemene en financiële administratie worden gevoerd en waar mogelijk individuele gesprekken met ouders gevoerd kunnen worden.

Artikel 59 **Lucht en licht**

- 1 Verse lucht is belangrijk voor een goede gezondheid. Alle ruimtes, waarin kinderen verblijven, moeten daarom voldoende geventileerd zijn.
- 2 In ruimtes voor kinderen mogen geen staande- of plafondventilatoren worden gebruikt.
- 3 In speel- en leerruimtes voor kinderen moet voldoende natuurlijk licht binnen vallen en moeten de algemeen geldende milieuregels in acht worden genomen.

- 4 Overigens moet in alle ruimtes en op alle plaatsen van de instelling of school voldoende kunstmatige verlichting c.q. fluorescerend licht aanwezig zijn, ook in de toiletruimtes, in gangen en bij eventuele trappen.

Artikel 60 **Meubilair**

- 1 Het meubilair in kinderopvanginstellingen dient ergonomisch verantwoord te zijn.
- 2 In de babykamer dienen er bedjes met hoge spijlen te zijn, minstens een bedje per baby, met een matras van minimaal 5 cm. dik foam, dat overtrokken is met materiaal dat goed te reinigen en te desinfecteren is. De spijlen dienen een hoogte van ca. 55 cm. boven het matras te hebben. De afstand tussen de spijlen van het bedje mag niet groter zijn dan 7,5 cm. De afstand tussen de bedjes moet minimaal 50 cm. zijn. Indien de bedjes geverfd zijn, moet de verf lood- en kwikvrij zijn en mag in geen geval afschilferen.
- 3 De babybedjes dienen voorzien te zijn van een klamboe, bij voorkeur geïmpregneerd met insecticide.
- 4 Boven de babybedjes kan een mobile worden gehangen, goed in het zicht van baby, maar buiten bereik van kinderhandjes.
In de bedjes moet minstens een stuk aantrekkelijk, veilig speelgoed (rammelaar, piepbeestje) aanwezig zijn, dat van tijd tot tijd wordt afgewisseld en steeds goed moet worden gereinigd.
- 5 In de boxkamer voor dreumesen resp. kleine peuters dienen voldoende boxen aanwezig zijn voor het aantal kinderen van die leeftijd. De boxen moeten voorzien zijn van een goed te reinigen en te desinfecteren boxmatrasje. De ruimtes tussen de spijlen van de box mogen maximaal 10 cm. bedragen. In of aan elke box dienen een of enkele stuks speelgoed aanwezig te zijn, passend bij de leeftijd van het kind.
- 6 In de baby- en dreumes-/peuterruimtes dient minimaal één aankleedtafel of passende werkplank aanwezig te zijn met een goed afneembaar en te desinfecteren kussen of kleed en met opbergruimte voor verzorgingsmateriaal binnen handbereik van de verzorger. Het verzorgingsmateriaal dient buiten bereik van de kinderen te blijven. Tevens dient in elke baby- en dreumes/peuterruimte een luiерemmer aanwezig te zijn, goed afgedekt met een deksel en bekleed met een plastic zak die minimaal eenmaal per dag wordt verwisseld voor een schone zak..
- 7 De ruimtes waar kinderen verblijven dienen zo veel als mogelijk muskietenvrij gehouden te worden; bij voorkeur zijn de ramen voorzien van screens (muskietengaas), die overigens regelmatig moeten worden gereinigd.
- 8 In de ruimten voor peuters en die van kleuters resp. schoolkinderen moeten er minstens evenveel stoelen zijn als er kinderen zijn. De stoelen dienen splintervrij en degelijk vervaardigd te zijn. Zij dienen een zithoogte te hebben, aangepast aan de leeftijdsgroep. Zij mogen geen scherpe randen, scherpe hoeken of scherpe punten hebben, moeten goed te reinigen en te desinfecteren zijn. Eventuele verf dient lood-, kwik- en gifvrij te zijn en mag niet afschilferen.

9 De tafels dienen eveneens splintervrij en van degelijk, goed te reinigen en te desinfecteren materiaal te zijn, zonder scherpe randen, scherpe hoeken of scherpe punten, maar egaal van oppervlak, zonder naden of barsten.

De hoogte van de tafels dient aangepast te zijn aan de leeftijdsgroep. Er moeten minstens zoveel zitplaatsen aan tafel zijn als er kinderen zijn in de groep, waarbij elk kind voldoende zit- en armruimte dient te hebben.

10 Voor peuters in een dagopvanginstelling dient er (aparte of afgescheiden) ruimte te zijn om te slapen, voorzien van minimaal een mat, kleed of matrasjes van goed te reinigen materiaal. Reiniging dient dagelijks te geschieden.

Artikel 61 **Sanitaire voorzieningen**

1 Ruimtes van toiletten en douches dienen van een dicht betegelde vloer en wanden te zijn voorzien.

2 De deuren van de toiletten, met name die voor die kinderen, dienen niet van binnen af te sluiten te zijn of ze dienen voorzien te zijn van veiligheidssloten, die van buiten zijn te openen.

3 De toilethoogte dient aangepast te zijn aan de leeftijdsgroep: voor peuters en kleuters op kinderhoogte of met een kinderbril en een opstapje, dat veilig en stabiel is voor kinderen.

4 Er dient minstens één toilet te zijn per 15 kinderen in de peuter-, kleuter-, schoolleeftijd (2 tot en met 8 jaar); de toiletten moeten goed kunnen worden doorgespoeld.

5 Voor personeel (en andere volwassenen) dient er een apart toilet te zijn.

6 Toiletten dienen dagelijks minimaal eenmaal grondig gereinigd te worden.

7 Voor de kleintjes (jonger dan 2 jaar) dienen er po's aanwezig te zijn: één (1) po per kind. Po's dienen na elk gebruik goed gereinigd en gedesinfecteerd te worden.

8 Bij de toilet(ten) dienen een of meerdere wasbakken op kinderhoogte te zijn aangebracht of met een stabiele opstap.

Per 15 kinderen dient er minimaal een wasbak te zijn. In plaats van een aantal aparte wasbakken, kan ook een in breedte gelijke wastrog aangebracht worden met erboven een aantal kranen dat overeenkomt met 1 kraan per 15 kinderen.

9 Bij de wasbakken dient er voldoende vloeibare handzeep aanwezig te zijn. Bij gebruik van vaste zeep dient er zorg voor gedragen te worden dat de blokken steeds droog liggen door telkens onderliggend vocht af te gieten. Bij de wasbakken dienen er steeds voldoende schone, droge handdoeken of tissues (papier) aanwezig te zijn en een wasmand c.q. papierbak (prullenbak). Elk kind dient een eigen handdoek of baddoek te gebruiken. Gezamenlijk gebruik van handdoeken is uit den boze. Elke dag dienen de hand- en baddoeken verschoond te worden, gewassen en gedroogd in de zon.

10 In de badruimte(s) dienen bij voorkeur douches aangebracht te worden, liefst afneembare handdouches, minimaal 1 per 15 kinderen. Waar geen stromend water is, zal gewerkt moeten worden met aparte bekkens voor baden en spoelen, die na elke wasbeurt goed gereinigd en gedesinfecteerd moeten worden.

Bekkens met water mogen nooit onbeheerd blijven staan.

- 11 Voor elk kind dient een apart badhandje en een aparte baddoek gebruikt te worden.

Artikel 62 **Keuken**

- 1 In instellingen voor kinderopvang, waar voeding wordt bereid, dient er een goed afgeschermd keuken te zijn: een aparte ruimte, die niet toegankelijk is voor kinderen.
- 2 In de keuken dienen aanwezig te zijn:
- een fornuis;
 - een ijskast met een slot, die niet toegankelijk is voor kinderen;
 - een aanrecht met dubbele spoelbak;
 - werkvlakken, die egaal en glad zijn, ondoorlaatbaar voor vocht en gemakkelijk te reinigen, bij voorkeur van roestvrij staal of geheel beplakt met formica of arborite, inclusief de randen;
 - aparte snijplanken en messen voor rauwe en voor gekookte voedingsmiddelen;
 - voldoende keukengerei in goede staat;
 - adequate mogelijkheden voor gescheiden opslag van koude, bevroren en voor droge voedingsmiddelen;
 - een vuilton met goed sluitend deksel.
- 3 Het keukenpersoneel dient goed verzorgde huid, haren en nagels te hebben; lange haren dienen gebonden of opgestoken te worden, het hoofd dient bedekt te zijn; aan de handen en polsen mogen tijdens werkuren geen sieraden gedragen worden.
- 4 Bij het bereiden van voeding dient over de kleding heen dagelijks een schone schort gedragen te worden, die apart van andere kleding wordt bewaard.
- 5 Zie artikel 54
- 6 Personen die voeding bereiden voor kinderen dienen getraind/opgeleid te zijn in het hygiënisch bereiden van kindervoeding naar de voedingsbehoeften van kinderen in verschillende leeftijdsfasen, in overeenstemming met de voorschriften van daartoe bevoegde instanties.
- 7 In de keuken dient duidelijk zichtbaar een voedingslijst c.q. weekmenu opgehangen te zijn. Tevens dient duidelijk zichtbaar opgehangen te zijn een lijst met eventuele voedingsovergevoeligheid of allergie/treef van de individuele kinderen.
- 8 Keukenpersoneel mag geen voeding voor kinderen bereiden als zij:
- diarree;
 - ontstoken, pussende wonden;
 - huiduitslag;
 - een loopneus heeft of;
 - frequent hoesten.

Artikel 63
Wassen en strijken

- 1 Indien in de instelling voor kinderopvang ook de was wordt gedaan, dan dient dat te geschieden in een apart daarvoor bestemde ruimte, die zodanig gelegen is dat men niet met vuile kleding of vuil wasgoed door ruimtes hoeft te lopen, waarin voedingsmiddelen zijn opgeslagen, voeding wordt bereid of waar wordt gegeten.
- 2 Een wasmachine dient veilig te worden opgesteld; bekkens of ander voorwerpen waarin water kan worden opgevangen, mogen nooit onbeheerd blijven staan; kinderen mogen op geen enkel moment toegang hebben tot de wasruimte.
- 3 Indien gestreken wordt, mag dat niet in de natte ruimte waar ook de was wordt gedaan, echter ook nimmer in de ruimte waarin kinderen aanwezig zijn.
- 4 Een gebruikt strijkijzer dient op een veilige plaats af te koelen, altijd buiten bereik van kinderen.

Artikel 8 Medicatie

De organisatie zorgt ervoor dat het voorschrijven, bewaren, uitreiken en gebruik van geneesmiddelen verloopt conform de hiervoor vastgestelde (protocol) werkwijzen. Hierbij wordt aan alle van toepassing zijnde wetten en regelingen voldaan.

Artikel 9 Personeeldossiers

1. Elk personeelslid is voorzien van een op schrift gestelde aanstelling waarbij eveneens de uit te voeren taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd.
2. Indien vrijwilligers worden ingezet in de opvanginstelling, wordt met hen een schriftelijke overeenkomst gesloten ten aanzien van de taken, verantwoordelijkheden en eventuele secundaire voorzieningen.
3. Vrijwilligers worden begeleid door een daarvoor aangestelde medewerker.
4. Voor elk personeelslid wordt een dossier aangelegd waarin zijn opgenomen:
 - a. de naam, het adres, het telefoonnummer, de geboortedatum, de geboorteplaats en de nationaliteit;
 - b. kopieën van relevante diploma's en een beschrijving van relevante werkervaring;
 - c. de datum van indiensttreding;
 - d. de functiebeschrijving;
 - e. persoonlijke informatie zoals referenties en het salaris;
 - f. een bewijs van goed gedrag;
 - g. een geldige gezondheidsverklaring;
 - h. de resultaten van de psychologische test;
 - i. de verslagen van de functioneringsbeoordeling
5. Elk personeelslid wordt, op diens verzoek, inzage geboden in zijn/haar personeelsdossier.
6. Naam echtgeno(o)t (en)/ concubine/ partner.
7. Eventuele secundaire arbeidsvoorzieningen.
8. Naam, geslacht, leeftijd van kinderen/pleegkinderen.

Artikel 10 Vakantieregister

De opvanginstelling is verplicht een vakantieregister bij te houden.

Artikel 11 Keuringen

1. Het personeel onderwerpt zich aan een psychologische test en een medische keuring. Het personeel wordt onderworpen aan regelmatige observaties tijdens het verrichten van de werkzaamheden.
2. Jaarlijks vindt er een medische herkeuring plaats. Het resultaat van de herkeuring wordt in het dossier van het betreffende personeelslid opgeslagen.
3. Beoordelings- en functioneringsgesprekken:
 - a. de organisatie zorgt ervoor dat er gesprekken worden gevoerd met alle medewerkers waarbij het functioneren wordt beoordeeld. Dit gebeurt conform de daartoe vastgestelde werkwijzen;
 - b. De organisatie zorgt voor een Persoonlijk Ontwikkelings Plan v/d medewerker (POP);

- c. indien de opvanginstelling in of bij het huis van de exploitant is ondergebracht, ondergaan ook de medebewoners c.q. huisgenoten van de exploitant de initiële keuring en jaarlijks de medische herkeuring.
- d. personen die lijden aan een besmettelijke aandoening of ziekte die direct besmettingsgevaar oplevert voor de cliënten mogen niet werken in een opvanginstelling. Personeelsleden die een dergelijke aandoening oplopen, zullen slechts na hun genezing wederom tot de instelling worden toegelaten;
- e. de opvanginstelling zorgt voor de begeleiding, herscholing en bijscholing van het personeel;
- f. het personeel belast met de bereiding en het verzorgen van maaltijden is in het bezit van een geldig bewijs van foodhandlerskeuring.

Artikel 12 **Financiële administratie**

1. De instelling houdt er een transparante boekhouding bij van de inkomsten en uitgaven, evenals van de banktransacties. Van alle uitgaven worden degelijke bonnen en kwitanties opgeslagen en digitaal verwerkt, alsook donaties. Inkomsten uit fundraisingsactiviteiten worden duidelijk en inzichtelijk in de boekhouding verwerkt. Giften in natura moeten overzichtelijk worden gemaakt.
2. Ieder jaar wordt vanuit de boekhouding en overige bescheiden een financieel verslag gemaakt, en tevens wordt er een begroting opgesteld voor het aankomende jaar. De gelden van de cliënten worden in een aparte administratie bijgehouden.

Artikel 13 **De richtlijnen**

Binnen de opvanginstellingen zijn er richtlijnen voor:

- a. het beheer van gelden van cliënten
- b. de voorschriften, het bewaren, het uitreiken en het gebruik van medicatie van cliënten;
- c. voor het omgaan met seksueel molest, lichamelijke en/ of geestelijke mishandeling
- d. hoe te handelen bij overlijden van een cliënt vanuit de instelling en wilsbeschikking van de cliënt bekeken.
- e. medezeggenschap van cliënten
- f. bewonerscommissie
- g. klachten – en beroepsprocedures
- h. de werving, het functioneren en de beoordeling van het personeel;
- i. medezeggenschap van personeelsleden;
- j. brandveiligheid;
- k. de dagindeling;
- l. voor het voorkomen van besmettelijke ziekten

Artikel 14 **Het personeel**

1. Het personeel treedt in dienst conform de arbeidswetgeving
2. Iedere instelling moet een formatieplan voor zorgbehoefte hebben. Hiermee wordt bedoeld de verhouding van de personeelsleden belast met de verzorging van het aantal cliënten.
3. Minimaal één (1) keer per maand wordt een personeelsvergadering gehouden, met als doel het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening.

Artikel 15 **Disciplineren**

1. Een cliënt in een opvanginstelling wordt niet geslagen, geschopt, gestompt, geknepen, door elkaar geschud, wordt geen voedsel onthouden of anderszins gepijnigd of ruw behandeld. Evenmin wordt de cliënt geplaagd, gepest, uitgescholden, vernederd, gekleineerd of anderszins psychisch mishandeld door het personeel. Tegen het personeelslid dat zich schuldig maakt aan of aanzet tot het plegen van dergelijke handelingen worden strenge maatregelen getroffen.
2. De opvanginstelling voor oudere personen stelt richtlijnen op waarin zijn opgenomen welk soort gedrag als onacceptabel wordt beschouwd en hoe daarmee wordt omgegaan.

Artikel 16 **Gezondheid**

1. De opvanginstelling stelt gezondheids- en veiligheidsregels op schrift. De leiding van de instelling draagt er zorg voor dat alle personeelsleden en cliënten de gezondheid- en veiligheidsregels kennen en naleven.
2. De leiding van de instelling zorgt ervoor dat het voor het personeel steeds voldoende en geschikte beschermende kleding en materialen aanwezig zijn.
3. Vloeren en werkoppervlakken zijn egaal gemaakt of zijn bekleed met materiaal dat goed schoon te houden en te desinfecteren is. Vloeren dienen echter egaal te worden gemaakt, zodat er geen gevaar ontstaat voor uitglijden.
4. Gas -, water- en electra installaties en grote elektrische apparaten worden altijd aangelegd en aangesloten door een erkende installateur.
5. Schoonmaakmiddelen en bijtende, giftige en andere gevaarlijke stoffen zijn veilig opgeslagen.
6. Eventuele glazen deuren zijn voorzien van veiligheidsglas of zijn beplakt met veiligheidsfolie.
7. De opvanginstelling beschikt over een ontruimingsplan en voldoende brandblusapparaten, die duidelijk zichtbaar zijn opgehangen. Het personeel is getraind in het uitvoeren van het brandplan, ontruimingsplan en in het gebruik van de brandblusapparaten.
8. Tijdens werkuren is er tenminste één persoon aanwezig die minimaal de vaardigheden c.q. technieken met betrekking tot EHBO, beheerst. (met verwijzing naar de protocollen brandpreventie aanvullen)

Artikel 17 **Roken, alcohol en drugs**

1. Roken is toegestaan in de daarvoor bestemde ruimten of plaatsen. Dat geldt eveneens voor de ontspanningsruimten / plekken in de tuin.
2. Het gebruik van alcohol is met mate toegestaan.

Artikel 18 **Voeding**

1. Keuken: het menu wordt vooraf gepland en is zichtbaar voor de cliënten. Bij het samenstellen van het menu wordt er rekening gehouden met religieuze en culturele achtergrond van de cliënten. In de opvanginstelling waar voeding wordt bereid, is er een goed afgeschermd keuken, bij voorkeur een aparte ruimte.
2. Personen die voeding bereiden zijn op de hoogte van de diëten en de caloriebehoeften van de cliënten met verschillende aandoeningen, het hygiënisch bereiden van voeding en de voorschriften daarvoor van het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg.

3. Het is verboden sieraden te dragen bij het bereiden van maaltijden. Nagels zijn kort, schoon en ongelakt. Hoofdhaar wordt afgedekt.
4. Het personeel let erop dat voor het nuttigen van maaltijden de handen van de cliënten worden gewassen.
5. De opvanginstelling draagt er zorg voor dat er steeds schoon en veilig drinkwater beschikbaar is. Indien geen leidingwater aanwezig is, wordt het water voor gebruik gekookt.
6. Gekookt water wordt bewaard in schone afgedekte containers.

Artikel 19 **De medische voorzieningen**

1. Bij de toelating tot de opvanginstelling wordt geregistreerd de medische voorzieningen waarop de cliënt aanspraak maakt. De opvanginstelling heeft een samenwerking met tenminste één (1) algemene arts ter verzorging van de fysieke gezondheid van de cliënten.
2. De EHBO- kit dient binnen handbereik aanwezig te zijn. De inhoud van de kit wordt regelmatig gecontroleerd en na verbruik aangevuld.
3. De EHBO- kit heeft minimaal de volgende inhoud:
 - a. jodium tinctuur;
 - b. wattenstaafjes;
 - c. wegwerphandschoenen;
 - d. witte (hydrofiel) watten;
 - e. wondpleisters;
 - f. hechtpleisters (rol);
 - g. steriele gaasjes;
 - h. (elastische) zwachtel (4cm, 6cm, 8cm);
 - i. hydrofiel windsel (rol);
 - j. koortsthermometer;
 - k. verbandschaar;
 - l. mitella;
 - m. veiligheidsspelden;
4. Alle ongelukken met cliënten, personeelsleden of andere personen binnen de instelling worden geregistreerd.
5. Indien de cliënt een ongeluk is overkomen wordt in diens dossier vermeld:
 - a. de datum, tijd en plaats van het ongeluk, de eventuele oorzaak v/h ongeluk;
 - b. de namen van de bij het ongeluk betrokken personen, in het bijzonder de overige gewonden;
 - c. een korte en duidelijke beschrijving van de omstandigheden en de gevolgen van het ongeluk;
 - d. de soort en de ernst van het ongeluk;
 - e. welke actie door wie is ondernomen;
 - f. van het incident wordt volgens gemaakte afspraken in de zorg- en dienstverlenings- overeenkomst melding gemaakt bij de wettige vertegenwoordiger;
 - g. De familie van de gewonde cliënt wordt in kennis gesteld.

Artikel 20 **Fysieke voorzieningen** **Het erf en het gebouw**

1. Opvanginstellingen zijn telefonisch bereikbaar en eveneens voorzien van elektriciteit en waterleiding.

2. Het gebouw waarin een opvanginstelling is gevestigd, heeft een veilige constructie en is beschermt tegen weersinvloeden. De opvanginstelling dient te allen tijde schoon, zindelijk en geordend te zijn.
3. Cliënten die wegens hun vergevorderde leeftijd en/ of beperking de trap niet op of af kunnen, worden bij voorkeur gehuisvest op de begane grond. Indien dit niet mogelijk is, is er een lift c.q. traplift aanwezig.
4. Het erf waarop de instelling is gevestigd is volledig omrasterd. De toegang is met een goed sluitende poort afgezet.
5. Indien de opvanginstelling in of bij een woonhuis is gevestigd, dan is de ruimte voor de cliëntenopvang voldoende gescheiden van het woongedeelte.
6. Het gebouw heeft een goede afvoer voor regenwater en het erf wordt zo goed als mogelijk gedraineerd.
7. Cliënten hebben toegang tot een veilige ruimte buiten, om in de buitenlucht te vertoeven, die over voldoende schaduwplekken beschikt.

Artikel 21 **Het maximum aantal cliënten**

Een opvanginstelling vangt niet meer dan in de statuten aangegeven aantal cliënten op. Dit maximum aantal is o.a. gerelateerd aan de zorgbehoefte van de cliënt, de personele bezetting & de fysieke voorzieningen.

Artikel 22 **De slaapruijnte**

De opvanginstelling voor deeltijdopvang beschikt over rustruimten voor de cliënten. De ruimten bieden voor zowel mannen als vrouwen, voldoende privacy. Er is ruimte aanwezig voor het opbergen van kleding en andere persoonlijke spullen.

Artikel 23 **De toiletten, badkamers en wasvoorzieningen**

De instellingen beschikken over gescheiden toiletruimten voor mannen en vrouwen. De richtlijn hierbij is 2 toiletten en 2 doucheruimten per 10 cliënten in een opvang. Met fysieke aangepaste mogelijkheden. Bij een deeltijd opvang is de verhouding 2 toiletten en 2 doucheruimten per 10 cliënten.

- Menselijke uitwerpselen moeten via een gesloten systeem worden afgevoerd.
- Toiletten zijn aangesloten op een gesloten rioleringsysteem en worden dagelijks gedesinfecteerd.
- Septictanks worden conform de regels v/h Ministerie van Openbare Werken en Verkeer aangelegd.
- De vloeren v/d sanitaire ruimte dienen elke dag met desinfectans te worden schoongemaakt.
- Bij elke wastafel staat er vloeibare zeep en papieren handdoeken.

Artikel 24 **Het wassen en het strijken**

1. De was geschiedt in een speciaal daarvoor opgezette wasruimte afgezonderd van de keuken en de eetruimten.
2. Wasautomaten en toebehoren zijn veilig opgesteld en door een erkend bedrijf geïnstalleerd.

3. Strijkijzers worden op een veilige plek afgekoeld.

Artikel 25
Hygiëne

1. De kleding van de personeelsleden in de opvanginstellingen is steeds schoon en netjes, en mag in geen geval aanstootgevend zijn.
2. Het personeel zorgt voor de persoonlijke hygiëne en de verzorging van de cliënten.
3. Afval wordt steeds veilig en adequaat afgevoerd in een afvallemmer met deksel, die regelmatig gereinigd en gedesinfecteerd wordt.

BIJLAGE C behorende bij het Staatsbesluit van 27 januari 2017 ter uitvoering van artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7) (Besluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen) (S.B. 2017 no. 8).

Standaarden betreffende opvanginstellingen voor mensen met een beperking

Doestelling en organisatie

Artikel 1

1. De opvanginstelling beschikt over een op schrift gestelde doelstelling voor de opvang van mensen met een beperking. Deze doelstelling hangt duidelijk zichtbaar in de opvanginstelling.
2. Het personeel en de cliënten kennen de doelstelling van de opvanginstelling en kunnen zich daarin terugvinden. Het personeel heeft zich gecommitteerd aan het behalen van deze doelstelling.
3. Er wordt gestreefd naar een zo deskundig mogelijke zorgverlening, waarbij m.n. de medische, paramedische, pedagogische, didactische, verzorgende en verplegende aspecten van de cliënt worden gewaarborgd.
4. De cliënt heeft de ruimte om op eigen wijze om te gaan met en invulling te geven aan zijn of haar levensbeschouwelijke oriëntatie.
5. Voor een kwalitatieve zorg- en dienstverlening voor de cliënten, werkt de organisatie samen met collega-instellingen en overige instanties.
6. Er is een reglement aanwezig conform wet- en regelgeving waarin de arbeidsvoorwaarden, -rechten en -plichten zijn vastgesteld.
7. De opvanginstelling beschikt over actuele taak- en functiebeschrijvingen. In deze beschrijvingen zijn de doelen, taken, beoogde resultaten en de verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd.
8. De opvanginstelling heeft een samenwerking met tenminste één (1) algemene arts ter bevordering van de (fysieke) gezondheid van de cliënten.

Algemene richtlijnen

Artikel 2

1. De richtlijnen voor de opvanginstelling betreffen:
 - a. beheer van gelden van de cliënten;
 - b. het voorschrijven, bewaren, uitreiken en gebruik van medicatie aan cliënten;
 - c. het omgaan met seksuele-, lichamelijke- of geestelijke mishandeling;
 - d. hoe te handelen bij overlijden van een cliënt vanuit de instelling bekeken, en de wilsbeschikking van de cliënt;
 - e. het belonen en disciplineren van cliënten;
 - f. het medezeggenschap van cliënten;
 - g. ouderparticipatie;
 - h. klachten en beroepprocedures;

- i. de werving, het functioneren en de beoordeling van personeel;
 - j. het medezeggenschap van het personeel;
 - k. brandveiligheid;
 - l. de dagindeling;
 - m. het voorkomen van besmettelijke ziekten.
2. Iedere opvanginstelling dient een formatieplaatsenplan voor zorgbehoefte te hebben. Hiermee wordt bedoeld de verhouding van de personeelsleden belast met de verzorging in relatie met het aantal cliënten. Er wordt minimaal één (1) keer per maand een personeelsvergadering gehouden, met als doel het verbeteren van de kwaliteit van de zorg van de cliënt.

Maximum aantal cliënten

Artikel 3

Een opvanginstelling vangt niet meer cliënten op dan zoals is aangegeven bij de aanmelding, conform artikel 3 lid 4 sub c van de Wet Opvanginstellingen. Dit maximum is gerelateerd aan de fysieke voorzieningen, de personele bezetting en de zorgbehoefte van de cliënt van de opvanginstelling.

Klachten en beroepsprocedures

Artikel 4

1. Cliënten met klachten kunnen volgens een vastgestelde werkwijze binnen de organisatie terecht. Klachten worden zorgvuldig afgehandeld en geregistreerd. Klachten vormen waar nodig aanleiding tot verbetering in werkwijze en afspraken.
2. Klachten van medewerkers worden volgens een vastgestelde werkwijze geregistreerd en afgehandeld.

Toelating en opname

Artikel 5

1. Voor toelating en opname dient een uittreksel uit het Register van de Burgerlijke Stand overlegd te worden. Voorafgaand aan de toelating van de cliënt tot de opvanginstelling, ondergaat de cliënt een medische keuring.
2. Bij toelating/opname van kinderen ouder dan 16 jaar dient een Identiteitskaart en het bewijs van de medische keuring te worden overlegd.
3. De opvanginstelling gaat bij toelating/opname van nieuwe cliënten een zorg- en dienstverleningsovereenkomst aan met de cliënt of met zijn/haar wettige vertegenwoordiger.
4. Bij de toelating/opname van een cliënt wordt een vaccinatieboekje overlegd, waaruit blijkt dat de cliënt gevaccineerd is volgens de nationaal geldende schema.
5. De administratie van de cliënten geschiedt overzichtelijk middels cliëntendossier.
6. Toelatings- en opname-eisen resulteren er nimmer in dat cliënten op grond van beperking, ras, geloof, politieke overtuiging, andere status of die van hun ouders en wettige vertegenwoordiger, worden uitgesloten.

Disciplineren

Artikel 6

1. Het is niet toegestaan om cliënten in een opvanginstelling psychisch noch lichamelijk te mishandelen.
2. Tegen personeelsleden die zich schuldig maken aan of aanzet tot, de personeelsleden die zich schuldig maken aan of aanzetten tot het plegen van mishandeling worden strenge maatregelen getroffen.
3. De opvanginstelling stelt richtlijnen vast waarin zijn opgenomen welk soort gedrag als onacceptabel wordt beschouwd en hoe daarmee wordt om te gaan. Deze richtlijnen dragen een positieve en consistente benadering van disciplineren uit, die niet schadelijk is voor de cliënt, maar ze stimuleert tot beter/ goed gedrag.

Seksualiteit

Artikel 7

Cliënten hebben recht op beleving van veilige seksualiteit en de voorlichting daarover.

Slaapruimten

Artikel 8

1. In een instelling voor deeltijdse opvang bestaat voor de doelgroep slaapgelegenheid.
2. In een instelling voor 24-uurs opvang dienen de jongens en meisjes van elkaar gescheiden te worden, waarbij elke cliënt zijn of haar eigen bed heeft, dat aansluit op de leeftijd en de behoeften van de cliënt.
3. Slaapruimten voor cliënten dienen zo efficiënt mogelijk ingedeeld te zijn, met inachtneming van hun privacy.
4. Er dienen voldoende voorzieningen aanwezig te zijn voor het opbergen van kleding en overige persoonlijke spullen.

Personeelszorg

Artikel 9

1. De in diensttreding geschiedt als volgt:
 - a. Het personeel treedt in dienst conform de arbeidswetgeving;
 - b. Elk personeelslid is voorzien van een op schrift gestelde aanstelling, waarbij eveneens de uit te voeren taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd;
 - c. Indien vrijwilligers worden ingezet in de opvanginstelling, wordt met hen een schriftelijke overeenkomst gesloten ten aanzien van de taken, verantwoordelijkheden en eventuele sociale voorzieningen. Vrijwilligers worden begeleid door een daarvoor aangestelde medewerker.

2. Voor elk personeelslid wordt een personeelsdossier aangelegd waarin zijn opgenomen:
 - a. de naam, het adres, het telefoonnummer, geboortedatum, geboorteplaats en de nationaliteit;
 - b. kopieën van relevante diploma's en een beschrijving van relevante werkervaring. Diploma's en certificaten die na de indiensttreding zijn behaald, moeten eveneens in kopie aan het dossier worden toegevoegd;
 - c. de datum van indiensttreding;
 - d. de functiebeschrijving;
 - e. persoonlijke informatie zoals referenties, het salaris, de aanspraak op vakantie;
 - f. een bewijs van goed gedrag;
 - g. een geldige gezondheidsverklaring;
 - h. de resultaten van de psychologische test;
 - i. de verslagen van de functioneringsbeoordeling.
 - j. elk personeelslid wordt, op diens verzoek, inzage geboden in zijn/ haar personeelsdossier.
3. *Keuringen*
 - a. Het personeel onderwerpt zich aan een psychologische test en medische keuring. Voor de aanstelling in verband met de geschiktheid in de omgang met de leden van de doelgroep en de afwezigheid van persoonlijke trauma's en regelmatige observatie tijdens het verrichten van de werkzaamheden. Jaarlijks vindt er een herkeuring plaats. Het resultaat van de keuringen wordt in het dossier van het betreffende personeelslid opgeslagen.
 - b. Indien de opvanginstelling in of bij het huis van de exploitant geschiedt, ondergaan ook medebewoners c.q. huisgenoten van de exploitant de initiële keuring en de jaarlijkse medische keuring.
 - c. Personen die lijden aan een besmettelijke aandoening of ziekte, die direct besmettingsgevaar oplevert voor de cliënten mogen niet werken in een opvanginstelling. Personeelsleden die een dergelijke aandoening oplopen, zullen slechts na hun genezing wederom tot de opvanginstelling toegelaten worden.
4. *Beoordelings- en functioneringsgesprekken*

De opvanginstelling zorgt ervoor dat er gesprekken worden gevoerd met alle medewerkers, waarin hun functioneren wordt beoordeeld. Dit gebeurt conform de daartoe vastgestelde werkwijzen.
5. De opvanginstelling zorgt voor de begeleiding, herscholing en bijscholing van het personeel.
6. Het personeel belast met de bereiding en verzorgen van maaltijden dient in het bezit te zijn van een geldig bewijs van foodhandlerskeuring.
7. De kleding van personeelsleden in opvanginstellingen dient schoon en netjes te zijn en in geen geval aanstootgevend.

Administratie

Artikel 10

1. De instelling houdt een transparante boekhouding op na van de inkomsten en uitgaven, evenals van de banktransacties. Van alle uitgaven worden degelijke bonnen en kwitanties opgeslagen. Ook ouder bijdrage, subsidies, donaties, giften en inkomsten uit fundraisingsactiviteiten worden duidelijk en inzichtelijk in de boekhouding verwerkt. Donatie in natura moet overzichtelijk worden gemaakt.
2. Ieder jaar wordt vanuit de boekhouding en overige bescheiden een financieel jaarverslag gemaakt en tevens wordt er een begroting opgesteld voor het aankomende jaar. De gelden van de cliënten worden in een aparte administratie bijgehouden.

Gezondheids- en veiligheidsbeleid

Artikel 11

De opvanginstelling stelt gezondheids- en veiligheidsregels op schrift vast. De leiding van de instelling draagt er zorg voor dat alle personeelsleden en cliënten de gezondheids- en veiligheidsregels kennen en naleven.

1. De leiding van de instelling zorgt ervoor dat voor het personeel voldoende en geschikte beschermende kleding en materialen aanwezig zijn.
2. De opvanginstelling heeft een samenwerking met ten minste één (1) algemene arts ter verzorging van de fysieke gezondheid van de cliënten.
3. De EHBO-kit is goed zichtbaar en onmiddellijk bereikbaar. De inhoud van de kit wordt regelmatig gecontroleerd en na verbruik wederom aangevuld. De EHBO-kit heeft minimaal de volgende inhoud:
 - a. jodium tinctuur;
 - b. wattenstaafjes;
 - c. wegwerphandschoenen;
 - d. witte (hydrofiel) watten;
 - e. wondpleisters;
 - f. hechtpleisters (rol);
 - g. steriele gaasjes;
 - h. (elastische) zwachtel (4 cm, 6 cm en 8 cm.);
 - i. hydrofiel windsel (rol);
 - j. koortsthermometer;
 - k. verbandschaar;
 - l. mitella;
 - m. veiligheidsspelden.
4. Alle ongelukken met cliënten, personeelsleden of andere personen binnen de instelling worden geregistreerd. Indien een cliënt een ongeluk is overkomen wordt in diens dossier vermeld:
 - a. de datum, tijd en plaats van het ongeluk;
 - b. de namen van de bij het ongeluk betrokken personen, in het bijzonder overige gewonden;

- c. een korte en duidelijke beschrijving van de omstandigheden en gevolgen van het ongeluk);
 - d. de soort en de ernst van het ongeluk;
 - e. welke actie door wie is ondernomen;
 - f. bij elk incident wordt er altijd melding gemaakt bij de wettige vertegenwoordiger;
 - g. van een incident wordt volgens gemaakte afspraken in de zorg en dienstverlening overeenkomst melding gemaakt bij de wettige vertegenwoordiger.
5. Schoonmaakmiddelen, bijtende, giftige en andere gevaarlijke stoffen zijn veilig voor onbevoegden opgeslagen.
 6. Eventuele glazen deuren zijn voorzien van veiligheidsglas of zijn beplakt met veiligheidsfolie.
 7. *Brandplan*
 - a. De opvanginstelling dient te beschikken over een brandplan, ontruimingsplan en voldoende brandblusapparaten, die duidelijk zichtbaar zijn opgehangen;
 - b. Het personeel dient getraind te zijn in het uitvoeren van de brandplan, ontruimingsplan en in het gebruik van de brandblusapparaten, conform de richtlijnen van de Brandweer;
 - c. Tijdens werkuren dient er ten minste één persoon aanwezig te zijn die minimaal de vaardigheden c.q. technieken met betrekking tot EHBO beheerst.
 8. *Hygiëne*
 - a. Menselijke ontlasting en urine worden via een gesloten systeem afgevoerd. Toiletten zijn aangesloten op een gesloten rioleringsstelsel. Septic tanks worden aangelegd conform de voorschriften van het Ministerie van Openbare Werken;
 - b. Het personeel draagt zorg voor de persoonlijke hygiëne en de verzorging van de cliënten;
 - c. Bij elke wasbak dient vloeibaarzeep en papieren towels aanwezig te zijn;
 - d. Afval wordt steeds veilig en adequaat afgevoerd in een afvalcontainer met deksel, die regelmatig gereinigd en gedesinfecteerd dient te worden.
 9. *Wassen en strijken*
 - a. Indien in de opvanginstelling ook de was wordt gedaan, dient de was in een apart daarvoor bestemde ruimte te geschieden;
 - b. Wasmachines en drogers zijn veilig opgesteld en geïnstalleerd door een erkend installatiebedrijf;
 - c. Een gebruikt strijkijzer staat op een veilige plaats af te koelen.
 10. *Roken, alcohol en drugs*
 - a. Roken is niet toegestaan zowel binnen als buiten de opvanginstelling;
 - b. Het drinken van alcoholische drank wordt zoveel als mogelijk ontmoedigd. De verkoop van alcoholische drank op het terrein van de instelling is ten alle tijde verboden;
 - c. Gebruik van, koop c.q. verkoop van soft of harddrugs binnen de instelling of op het terrein van de instelling is ten allen tijde verboden.

Medische voorzieningen

Artikel 12

1. Bij de toelating tot de opvanginstelling wordt geregistreerd op welke medische voorzieningen de cliënt aanspraak maakt.
2. Voor cliënten die geen aanspraak maken op medische voorzieningen, worden deze getroffen bij de toelating tot de opvanginstelling. Deze worden schriftelijk vastgelegd.

Cliëntendossiers

Artikel 13

Van elke cliënt wordt in het cliëntendossier de navolgende informatie vastgelegd:

- a. naam, adres, geboortedatum, geboorteplaats en geslacht;
- b. positie in het gezin c.q. leeftijd en geslacht van de overige kinderen in het gezin;
- c. naam en adres van de ouders c.q. verzorgers; telefoonnummers via welke ouders of verzorgers te bereiken zijn en/of met wie anders in noodgevallen contact gemaakt kan worden;
- d. bij wie de voogdij berust;
- e. naam, adres en telefoonnummer van degenen die het kind mogen afhalen;
- f. bijzonderheden ten aanzien van gezondheid, eetgewoonten, gedrag, evt. allergie, medicijngebruik of dieet;
- g. de vaccinatiestatus;
- h. naam, adres en telefoonnummer van de huisarts;
- i. de aard van de ziektekostenverzekering;
- j. bijzonderheden ten aanzien van het geloof;
- k. eventuele bijzonderheden ten aanzien van de huistaal;
- l. eventuele bijzondere voorzieningen;
- m. de datum van toelating;
- n. het verloop van de vorderingen in de ontwikkeling en eventuele bijzonderheden in het gedrag inclusief observatieverslagen en of testresultaten van de cliënt en de medische gegevens van de cliënt;
- o. het zorg- en dienstverleningcontract;
- p. inventarisatielijst;
- q. jaarverslagen van de cliënt;
- r. wilsbeschikking van de cliënt;
- s. individueel zorg- of begeleidingsplan;
- t. toestemming tot publicatie van foto's, filmmateriaal ect.

Zorg- en Dienstverleningsovereenkomst (start/afroeden)

Artikel 14

Met de cliënt/ouder/verzorger wordt een zorg- en dienstverleningsovereenkomst afgesloten, alvorens de feitelijke zorg- en dienstverlening start. Dit is een individuele overeenkomst, op maat. In de overeenkomst worden afspraken gemaakt over de omvang, vorm en inhoud van de zorg- en dienstverlening die de cliënt van de opvanginstelling zal krijgen en de eventueel daaraan voor de cliënt verbonden kosten.

Procedure bij overlijden/ wilsbeschikking

Artikel 15

Ingeval van overlijden van een cliënt wordt gehandeld in overeenstemming met de hiervoor vastgelegde werkwijzen. Afspraken worden in de wilsbeschikking vastgelegd. Deze werkwijzen zijn in samenspraak met de cliënten en/of diens wettelijke vertegenwoordiger tot stand gekomen.

Medicatie

Artikel 16

De opvanginstelling zorgt er voor dat het voorschrijven, bewaren, uitreiken en gebruik van geneesmiddelen verloopt conform de hiervoor vastgestelde (protocol) werkwijzen.

Voeding

Artikel 17

1. Het menu wordt vooraf vastgesteld en is zichtbaar voor de cliënten. Bij het samenstellen van het menu wordt rekening gehouden met de religieuze en culturele achtergronden van de cliënten.
2. Personen die voeding bereiden dienen op de hoogte te zijn van de voedingsbehoeften en de diëten van de cliënten en van de verschillende leeftijdsfasen. De bereiding van de voeding dient te geschieden conform de voorschriften van het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg.
3. Het is verboden sieraden te dragen bij het bereiden van maaltijden. Nagels dienen kort, schoon en ongelakt te zijn. Het hoofdhaar dient afgedekt te worden.
4. Het personeel dient erop toe te zien dat de cliënten de handen wassen vóór het nuttigen van maaltijden.
5. De opvanginstelling draagt er zorg voor dat er steeds schoon en veilig drinkwater beschikbaar is.
6. Indien geen leidingwater aanwezig is, dient het water voor gebruik gekookt te worden. Gekookt water wordt bewaard in schone afgedekte containers.

Erf en gebouw(en)

Artikel 18

1. Het gebouw waarin een opvanginstelling is gevestigd, dient een veilige constructie te hebben en beschut te zijn tegen weersinvloeden.
2. De opvanginstelling dient ten allen tijde rein, zindelijk en geordend te zijn.
3. Opvanginstellingen dienen voorzien te zijn van een telefoonaansluiting.
4. In de ruimten waar cliënten die wegens een fysieke beperking de trap niet op of af kunnen, dient die bij voorkeur op de begane grond geplaatst te worden. Indien dit niet mogelijk is, dient er een lift c.q. traplift aanwezig te zijn.

5. Het erf waarop de instelling is gevestigd dient volledig omrasterd te zijn. De toegang dient met een goed sluitende poort afgezet te worden.
6. Indien de opvanginstelling in of bij een woonhuis is gevestigd, dient de ruimte voor de cliëntenopvang gescheiden te worden van het woongedeelte.
7. Het gebouw dient een goede afvoer te hebben voor hemelwater en het erf wordt zo goed als mogelijk gedraineerd.
8. Cliënten hebben toegang tot een veilige ruimte buiten, om in de buitenlucht te vertoeven, die over voldoende schaduwplekken beschikt. Speeltoestellen dienen veilig te zijn.
9. Vloeren en werkoppervlakken dienen egaal of bekleed te zijn met materiaal dat goed schoon te houden en te desinfecteren is, zodat er geen gevaar ontstaat voor uitglijden.
10. Gas-, water- en elektra installaties en grote elektrische apparaten dienen aangelegd en aangesloten te zijn door een erkende installateur.

Keuken

Artikel 19

1. In de opvanginstelling waar voeding wordt bereid, dient een goed afgeschermd keuken te zijn, bij voorkeur een aparte ruimte.
2. De keuken dient te beschikken over een goede afzuiginstallatie.
3. De opvanginstelling dient te beschikken over een door het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg goedgekeurde vetput.

Toiletten, badkamers en wasvoorzieningen

Artikel 20

1. Indien meer dan 10 cliënten worden opgevangen, die zelfstandig gebruik kunnen maken van toiletten, dienen deze gescheiden te zijn voor jongens en meisjes.
2. De richtlijn is hierbij 2 toiletten en 2 badkamers per 10 cliënten, indien het 24-uurs opvang betreft. Betreft het een deeltijdse opvang, dan is de verhouding 2 toiletten en 1 badkamer per 20 cliënten en de fysieke aangepaste mogelijkheden dienen aanwezig te zijn.
3. De sanitaire ruimtes en de sanitaire voorzieningen zijn aangepast aan de doelgroep. Minimaal 1 wastafel dient aanwezig te zijn.

BIJLAGE D behorende bij het Staatsbesluit van 27 januari 2017 ter uitvoering van artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (S.B. 2014 no. 7) (Besluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen) (S.B. 2017 no. 8).

Standaarden betreffende algemene opvanginstellingen en residentiële kinderopvang

Hoofdstuk 1. Algemene Bepalingen

Definities

Artikel 1

In deze standaarden wordt verstaan onder:

- a. kind:** als kind wordt in dit kader aangemerkt een persoon in de leeftijdsgroep 0 tot 18 jaar en die niet reeds op andere wijze als meerderjarig wordt aangemerkt;
- b. jeugdige:** als jeugdige wordt in dit kader aangemerkt een persoon die de leeftijd van 18 jaar wel bereikt heeft, maar nog niet de leeftijd van 25 jaar;
- c. cliënt:** als cliënt wordt aangemerkt het kind c.q. de jeugdige die in een kinderopvanginstelling verblijft en gebruikt maakt van de diensten in een kinderopvanginstelling.

De Rechten van het Kind

Artikel 2

1. Binnen de opvanginstellingen worden de rechten van het kind gerespecteerd. De kinderopvanginstelling heeft een geschreven beleid voor implementatie van de rechten van het kind, alsook een monitoringssysteem daarvoor.
2. Het beleid omvat tenminste de volgende rechten:
 - a. Het recht op vrijwaring van discriminatie.
De cliënten van de instelling worden beschermd tegen elke vorm van discriminatie. De opvanginstelling onderneemt positieve actie om de kinderrechten te promoten. In de interne richtlijnen van de instelling is vastgelegd dat onder andere elke vorm van discriminatie over, vooroordeel tegen, en denigrerend taalgebruik over ras, cultuur, leeftijd, geslacht, religie, seksuele geaardheid of politieke visies onacceptabel is binnen de instelling. Elk kind krijgt zoveel als mogelijk een gelijkwaardige behandeling van het personeel, met inachtneming van de behoeften van elk kind.
 - b. Het recht op medezeggenschap.
Medezeggenschap is: mee weten, mee denken, mee praten en mee beslissen. Cliënten worden aangemoedigd verantwoordelijkheid te leren en te dragen en mee te beslissen over de inrichting van het eigen leven. De mogelijkheid moet worden geboden zelf beslissingen te leren nemen en te nemen, fouten te maken, risico te nemen en verantwoordelijkheid te dragen. Elk besluit dat door het personeel en de leiding van de instelling genomen wordt, is gebaseerd op het behartigen van het belang van de cliënt.
 - c. Het recht op ontwikkeling.
De instelling is erop gericht alle cliënten in de instelling zich veilig en beschermd te doen voelen. Elke cliënt moet zich vrij voelen om zich te ontplooien.

De instelling zal daarin de fysieke en psychische ontwikkeling van de cliënt monitoren en stimuleren. Voor cliënten met speciale behoeften is er een individueel zorgplan, dat aansluit bij de speciale noden van de cliënt.

d. Het recht op een naam en kennis over en contact met de ouders en familie. Een ieder heeft een naam. Binnen de instelling wordt de cliënt zoveel mogelijk aangesproken met de naam die in het gezin waaruit betrokkene afkomstig is, aan de cliënt is gegeven. Cliënten worden in de instelling niet met bijnamen aangesproken. De instelling helpt de cliënten reeds op jonge leeftijd een eigen identiteit te vormen, hun ouders, overige familieleden en hun familiegeschiedenis te kennen en te begrijpen. Indien het betreft een kinderopvanginstelling waar de cliënt intern verblijft (24-uurs opvang) wordt de cliënt aangemoedigd foto's en ander aandenken uit het eigen milieu bij zich te hebben. De instelling heeft ook een beleid gericht op het aanmoedigen van bezoeken van en aan ouders en overige familieleden.

e. Het recht op privacy.

Het recht op privacy van de cliënten wordt geëerbiedigd. Foto's en ander materiaal van cliënten worden niet voor commerciële doeleinden gebruikt zonder de toestemming van de ouders of wettige vertegenwoordigers en het kind. Cliënten aan wie 24-uurs opvang wordt geboden, worden voorzien van een eigen bed en een eigen opbergruimte voor de persoonlijke spullen.

Hoofdstuk 2. De Instelling

Doelstelling

Artikel 3

1. De kinderopvanginstelling beschikt over een op schrift gestelde doelstelling voor de opvang, alsook de methode waarlangs zij die denkt te bereiken. Deze wordt duidelijk zichtbaar in de instelling opgehangen.
2. Het personeel en de cliënten kennen de doelstelling en kunnen zich daarin terugvinden. Het personeel heeft zich gecommitteerd aan het halen van de doelstelling op de wijze als beschreven in het beleidsdocument.
3. Er wordt gestreefd naar een zo deskundig mogelijke zorgverlening, waarbij niet alleen de medische, paramedische, pedagogische, didactische, verzorgende en verpleegkundige zijde, maar ook alle andere aspecten worden gewaarborgd.
4. Indien de instelling zich richt op voltijdse opvang, zal zij tevens stimuleren dat de cliënt teruggeplaatst kan worden in de eigen omgeving, c.q. de samenleving.

Toelating

Artikel 4

7. Voorafgaand aan de toelating wordt de cliënt onderzocht op besmettelijke ziekten. Tenzij de besmettelijke ziekte behoort tot categorie A zoals aangegeven in de Besmettelijke Ziektenwet 1953 (SB 1953 no. 137) en afzondering van de cliënt noodzakelijk is, wordt betrokkene toegelaten met in acht neming van de geneeskundige adviezen ter zake.

8. Bij de toelating van een kind wordt een vaccinatieboekje overgelegd, waaruit blijkt dat het kind gevaccineerd wordt (is) volgens het nationaal geldende schema. Bij toelating van cliënten wordt eveneens een uittreksel uit het Register van de Burgerlijke Stand overgelegd. Bij toelating van kinderen ouder dan 16 jaar en jeugdigen wordt tevens een Identiteitskaart overgelegd.
9. Cliënten met een fysieke of geestelijke beperking worden toegelaten na overleg met de Raad van Toezicht en Advies voor opvanginstellingen voor mensen met een beperking. De Raad van Toezicht en Advies voor opvanginstellingen voor mensen met een beperking en de Raad van Toezicht en Advies voor kinderopvanginstellingen voor kinderen en jeugdigen, bepalen aan welke voorwaarden moet worden voldaan om het ongehinderd kunnen verblijven in de instelling, mogelijk te maken. Dit overleg is niet vereist indien het een instelling betreft die cliënten met een beperking als doelgroep heeft.
10. Bij toelating in noodgevallen of in gevallen waarbij de cliënt niet behoort tot de doelgroep van de instelling, moet binnen 36 uur na deze toelating een verzoek worden gedeponereerd bij de Raad van Toezicht en Advies waaronder deze instelling valt. In dit verzoek moet de noodtoestand die onmiddellijke toelating noodzakelijk maakt, duidelijk worden omschreven.
11. Toelatingseisen mogen nimmer erin resulteren dat personen op grond van een beperking, ras, geloof, politieke overtuiging of andere status of die van hun ouder(s) of wettige vertegenwoordigers worden uitgesloten.

Administratie en management van de kinderopvanginstelling

Artikel 5

1. De kinderopvanginstelling heeft een efficiënte administratie, welke tenminste bestaat uit:
 - a. cliëntendossiers;
 - b. personeelsdossiers; en
 - c. financiële administratie
2. Opvanginstellingen zijn voorzien van een telefoonverbinding.

Cliëntendossiers

Artikel 6

1. Van elk kind c.q. elke jeugdige wordt in het cliëntendossier de navolgende informatie vastgelegd:
 - a. naam, adres, geboortedatum, geboorteplaats en geslacht;
 - b. positie in het gezin c.q. leeftijd en geslacht van de overige kinderen in hetgezin;
 - c. naam en adres van de ouders c.q. verzorgers; telefoonnummers via welke ouders of verzorgers te bereiken zijn en/of met wie anders in noodgevallen contact gemaakt kan worden;
 - d. bij wie de voogdij berust;

- e. naam, adres en telefoonnummer van degenen die het kind mogen afhalen;
 - f. bijzonderheden ten aanzien van gezondheid, eetgewoonten, gedrag, evt. allergie, medicijngebruik of dieet;
 - g. de vaccinatiestatus volgens het te overleggen vaccinatieboekje;
 - h. naam, adres en telefoonnummer van de huisarts; de aard van de ziektekostenverzekering;
 - i. bijzonderheden ten aanzien van het geloof;
 - j. eventuele bijzonderheden ten aanzien van de huistaal;
 - k. eventueel bijzondere voorzieningen in relatie tot de lichamelijke of geestelijke ontwikkeling;
 - l. de datum van toelating;
 - m. het verloop van de vorderingen in ontwikkeling en eventuele bijzonderheden in het gedrag (observatieformulieren);
 - n. het verloop van de vorderingen in de ontwikkeling en eventuele bijzonderheden in het gedrag inclusief observatieverslagen en of test resultaten van de cliënt alsmede de medische gegevens van de cliënt.
2. De cliëntendossiers moeten compleet en steeds bijgewerkt zijn. Cliëntendossiers worden gedurende een periode van tenminste 1 kalenderjaar nadat de cliënt de opvanginstelling heeft verlaten, bewaard.

Personeelsdossiers

Artikel 7

1. Elk personeelslid is voorzien van een op schrift gestelde aanstelling, waarbij eveneens de uit te voeren taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd.
2. Indien vrijwilligers ingezet worden in de kinderopvanginstelling, wordt met hen een schriftelijke overeenkomst gesloten over de taken, verantwoordelijkheden en eventuele sociale voorzieningen. Vrijwilligers worden begeleid door een daarvoor aangestelde medewerker.
3. Voor elk personeelslid wordt een dossier aangelegd waarin is opgenomen:
 - a. de naam, het adres, het telefoonnummer, geboortedatum en de nationaliteit;
 - b. copieën van relevante diploma's en een beschrijving van relevante werkervaring; diploma's en certificaten die na de indiensttreding zijn behaald moeten eveneens in copie aan het dossier worden toegevoegd;
 - c. de datum van in diensttreding;
 - d. de functiebeschrijving;
 - e. persoonlijke informatie zoals referenties, het salaris, de aanspraak op vakantie;
 - f. een bewijs van goed gedrag;
 - g. een geldige gezondheidsverklaring;
 - h. de resultaten van de psychologische test en medische keuringen;
 - i. de verslagen van de functioneringsbeoordeling.
4. Elk personeelslid wordt, op diens verzoek, inzage geboden in zijn personeelsdossier.

Keuringen

Artikel 8

1. Het personeel onderwerpt zich voor de aanstelling aan een psychologische test over de geschiktheid in de omgang met leden van de doelgroep en over de afwezigheid van persoonlijke trauma's en onderwerpt zich aan regelmatige observatie tijdens het verrichten van de werkzaamheden.
2. Tevens wordt het personeel medisch gekeurd op besmettelijke ziekten die een gevaar kunnen vormen voor de gezondheid van de cliënten en het overige personeel. Jaarlijks dient een medische herkeuring plaats te vinden. Het resultaat van deze keuringen wordt in het dossier van het betreffende personeelslid opgeslagen.
3. Indien de opvanginstelling is gevestigd in of bij het huis van de exploitant, ondergaan ook de huisgenoten van de exploitant de initiële test en de jaarlijkse medische keuring.
4. Er zijn geschreven richtlijnen over de gedragswijze van volwassenen tegenover kinderen, in het bijzonder degenen die belast zijn met de zorg voor de cliënten. Daarbij dient de omgang met de cliënten blijk te geven van respect, eerlijkheid en waardigheid. In de instelling wordt naar de mening van cliënten gevraagd en die wordt gerespecteerd.
5. Begeleiding, herscholing en bijscholing van het personeel worden uitgevoerd door een door de overheid erkende instantie.
6. Het personeel belast met de bereiding van maaltijden, is in het bezit van een geldige foodhandlers keuringsbewijs.

Financiële administratie

Artikel 9

Eventuele ouderbijdragen worden duidelijk genoteerd en in de boekhouding verwerkt. De instelling houdt een transparante boekhouding bij van de inkomsten en uitgaven, evenals van de banktransacties. Van alle uitgaven worden degelijke bonnen en kwitanties overzichtelijk opgeslagen. Ook donaties, giften en inkomsten uit fundraisingsactiviteiten worden duidelijk en inzichtelijk in de boekhouding verwerkt. Per jaar wordt vanuit de boekhouding en overige bescheiden een financieel jaaroverzicht gemaakt.

Richtlijnen

Artikel 10

Binnen de opvanginstelling zijn er schriftelijke richtlijnen voor:

- a. beheer van gelden van de cliënten;
- b. het toedienen van medicatie aan cliënten;
- c. het omgaan met slachtoffers van seksueel misbruik, lichamelijke of geestelijke mishandeling;
- d. hoe te handelen bij overlijden van cliënten;
- e. het belonen en disciplineren van cliënten;
- f. medezeggenschap van cliënten;

- g. medezeggenschap van personeelsleden;
- h. ouderparticipatie;
- i. klacht – en beroepsprocedures;
- j. aanwerving, functionering en beoordeling van personeel;
- k. een rampenplan (disaster preparedness);
- l. de dagindeling;
- m. de verspreiding en het voorkomen van besmettelijke ziekten.

Personeel

Artikel 11

1. Alle personeelsleden zijn ouder dan 18 jaar. Het personeel treedt in dienst conform de arbeidswetgeving.
2. De minimale ratio voor het aantal personeelsleden belast met de verzorging, tegenover het aantal cliënten zoals bedoeld in artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen, is in geen geval lager dan:
 - a. 2 personeelsleden op 35 kinderen, indien het kinderen in de leeftijdscategorie 9 tot en met 18 jaar betreft;
 - b. 2 personeelsleden op 40 kinderen, indien het jeugdigen betreft.
Indien het een gemengde groep betreft, dient de hogere norm te worden toegepast.
3. Op regelmatige basis (minimaal 1 maal per maand) worden personeelsvergaderingen gehouden, met als doel het verbeteren van de kwaliteit van de zorg.

Disciplineren

Artikel 12

1. Een kind c.q. jeugdige in een kinderopvanginstelling mag niet worden geslagen, geschopt, gestompt, geknepen, gerammeld, gezweept, door elkaar geschud, voedsel als straf onthouden worden of anderszins worden gepijnigd of ruw worden behandeld. Evenmin mag het kind worden beledigd, geplaagd, gepest, uitgescholden, vernederd, gekleineerd of anderszins psychisch worden mishandeld. Tegen personeelsleden die zich schuldig maken aan een of meer van dergelijke handelingen, worden strenge disciplinaire maatregelen getroffen.
2. De instelling voor kinderopvang stelt richtlijnen op waarin opgenomen zijn welk soort gedrag als onacceptabel beschouwd wordt en hoe daarmee zal worden omgegaan. Deze richtlijnen dragen een positieve en consistente benadering van disciplineren uit, die niet schadelijk is voor het kind, maar het kind stimuleert tot gewenst gedrag.

Hoofdstuk 3. Gezondheid en Veiligheid

Algemeen

Artikel 13

In de opvanginstelling moeten de volgende gezondheids- en veiligheidsregels in acht worden genomen:

- a. De opvanginstelling stelt gezondheids- en veiligheidsregels op schrift.
- b. De leiding van de instelling draagt er zorg voor dat alle personeelsleden en kinderen de gezondheids- en veiligheidsregels kennen en naleven.
- c. De leiding van de instelling draagt er zorg voor dat er voor het personeel steeds voldoende en geschikte beschermende kleding en materialen aanwezig zijn.
- d. Vloeren en werkoppervlakken zijn egaal en gemaakt of bekleed met materiaal dat goed schoon te houden en te desinfecteren is.
- e. Vloeren dienen echter egaal te worden gemaakt, zodat er geen gevaar ontstaat voor uitglijden.
- f. Gas-, water- en elektra-installaties en grote elektrische apparaten worden altijd aangelegd en aangesloten door een erkende installateur.
- g. Schoonmaakmiddelen, bijtende, giftige en andere gevaarlijke stoffen zijn veilig opgeborgen.
- h. Eventuele glazen deuren zijn voorzien van veiligheidsglas of zijn beplakt met veiligheidsfolie.
- i. De opvanginstelling beschikt over voldoende rookmelders en brandblusapparaten volgens de richtlijnen van de Brandweer.
- j. Brandblusapparaten worden duidelijk zichtbaar opgehangen.
- k. Het personeel is getraind in het gebruik daarvan.
- l. Minimaal 1 keer in de zes maanden vindt onder begeleiding van het Korps Brandweer Suriname een brandoefening plaats.
- m. Tijdens werkuren is er altijd tenminste één persoon aanwezig die minimaal de vaardigheden c.q. de technieken met betrekking tot EHBO beheerst.
- n. Alle cliënten alsook het personeel, zijn verzekerd tegen ongevallen.

Roken, alcohol en drugs

Artikel 14

Roken mag nimmer worden toegestaan in ruimten of plaatsen waar kinderen komen. Dat geldt eveneens voor de buitenspeelplaats.
Drinken van sterk alcoholische dranken en de verkoop van alcoholhoudende dranken is niet toegestaan zowel binnen als buiten de opvanginstelling.
Gebruik van, koop c.q. verkoop van soft of harddrugs binnen de instelling of op het terrein van de instelling is te allen tijde verboden.

Voeding

Artikel 15

1. De verstrekte maaltijden voorzien in gezonde voeding op basis van de voedingspiramide en zij sluiten aan bij de behoefte van de cliënten.
2. Het menu is vooraf gepland en zichtbaar voor de cliënten. Het menu wordt samengesteld uit gerechten die aansluiten bij de religieuze en (culturele) achtergrond van de cliënten.
3. Het personeel heeft bij het bereiden van voedsel geen sieraden aan. Lang haar wordt gebonden, dan wel opgestoken. Het haar wordt afgedekt volgens de richtlijnen van het B.O.G. Nagels zijn kort geknipt en niet gelakt.

4. Het personeel let erop dat voor het nuttigen van maaltijden de handen van de cliënten gewassen worden.
5. De opvanginstelling zorgt ervoor dat er steeds schoon en veilig drinkwater beschikbaar is.
6. Indien geen leidingwater aanwezig is, wordt drinkwater vóór gebruik gekookt. Gekookt water wordt steeds adequaat afgedekt in schone containers.

Medische Voorzieningen

Artikel 16

1. Bij de toelating tot de opvanginstelling wordt geregistreerd op welke medische voorzieningen de cliënt aanspraak maakt.
2. Voor cliënten zonder aanspraak op medische voorzieningen worden bij de toelating tot de opvanginstelling schriftelijke afspraken gemaakt.
3. De opvanginstelling heeft een samenwerking met tenminste één algemene arts ter verzorging van de fysieke gezondheid van de cliënten.
4. Indien er een besmettelijke ziekte uitbreekt in de opvanginstelling, dan wel zich een voedsel-vergiftiging voordoet, stelt de leiding van de opvanginstelling het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg hiervan op de hoogte.
5. De instelling is voorzien van een EHBO-kit met minimaal de volgende inhoud:
 - a. jodium tinctuur;
 - b. wattenstaafjes;
 - c. wegwerphandschoenen;
 - d. witte (hydrofiel) watten;
 - e. wondpleisters;
 - f. hechtpleisters (rol);
 - g. steriele gaasjes;
 - h. (elastische) zwachtel (4cm. + 6cm.);
 - i. hydrofiel windsel (rol);
 - j. koortsthermometer;
 - k. verbandschaar;
 - l. mitella;
 - m. veiligheidsspelden.
 - n. splinterpincet
 - o. paracetamol in een voor de cliënten geschikte vorm en dosering

De EHBO-kit is goed zichtbaar en onmiddellijk bereikbaar. De inhoud van de kit wordt regelmatig gecontroleerd en wordt na gebruik wederom aangevuld.

6. Alle ongelukken met cliënten, personeelsleden of andere personen binnen de instelling worden geregistreerd. Indien een cliënt een ongeluk is overkomen, wordt dit in het dossier vermeld:
 - a. de datum, tijd en plaats van het ongeluk;
 - b. de namen van de bij het ongeluk betrokken personen, in het bijzonder de overige gewonden;

- c. een korte duidelijke beschrijving van de omstandigheden en gevolgen van het ongeluk;
- d. het soort en ernst van het ongeluk;
- e. welke actie door wie is ondernomen;
- f. de melding aan de ouders c.q. verzorgers.

Confidentialiteit

Artikel 17

1. Een ieder die op welke wijze dan ook betrokken is bij de exploitatie van een opvanginstelling, is gehouden het privé-leven van de cliënten te respecteren.
2. Het is niet toegestaan om informatie die via functieuitoefening is verkregen, aan anderen bekend te maken, zonder dat de cliënt daarvan in kennis is gesteld.
3. Cliëntendossiers worden zodanig opgeborgen dat slechts degenen die daartoe gerechtigd zijn, daar toegang toe hebben.
4. Bij ontslag of overlijden van de cliënt worden de cliëntendossiers respectievelijk aan de cliënt, de ouder(s) of wettige vertegenwoordiger(s), dan wel daarvoor in aanmerking komende perso(o)n(en) overhandigd, die voor ontvangst tekent/tekenen.

Hoofdstuk 4. Fysieke voorzieningen

Erf en gebouw

Artikel 18

1. Het gebouw waarin een kinderopvanginstelling is gevestigd, heeft een veilige constructie en biedt voldoende beschutting tegen weersinvloeden. De kinderopvanginstelling is te allen tijde schoon, zindelijk en geordend.
2. Het erf waarop de instelling is gevestigd, is volledig omrasterd. De toegang is met een goed sluitende poort afgezet.
3. Indien de kinderopvanginstelling in of bij een woonhuis is gevestigd, dan wordt de ruimte voor kinderopvang voldoende gescheiden van het woongedeelte.
4. Het gebouw heeft een goede voorziening voor afvoer van hemelwater en het erf is goed gedraineerd.
5. Cliënten hebben toegang tot een veilige lokatie om in de buitenlucht te vertoeven die over voldoende schaduwplekken beschikt.
6. Eventueel aanwezige speeltoestellen zijn stabiel opgesteld; bij voorkeur zijn zij stevig in de grond verankerd. Speeltoestellen hebben geen scherpe randen, hoeken of punten en zij zijn niet roestig. Zij worden geverfd met loodvrije, kwikvrije, gifvrije verf, bij voorkeur in heldere, vrolijke tinten.

Maximum aantal cliënten

Artikel 19

Een kinderopvanginstelling vangt niet meer cliënten op dan is aangegeven door de opvanginstelling bij de aanmelding zoals bedoeld in artikel 3 lid 4 sub c van de Wet Opvanginstellingen. Dit maximum is gerelateerd aan fysieke voorzieningen en de personele bezetting en de zorgbehoefte van de kinderen/jeugdigen van de kinderopvanginstelling.

Slaapruimten

Artikel 20

1. In een instelling voor 24-uurs opvang hebben jongens en meisjes gescheiden slaapruimten, waarbij elke cliënt zijn eigen bed heeft, dat aansluit bij de leeftijd en de behoeften van de cliënt. Slaapruimten voor kinderen jonger dan 12 jaar mogen maximaal 6 kinderen herbergen; slaapruimten voor kinderen van 12 jaar en ouder mogen maximaal 4 kinderen herbergen; slaapruimten voor jeugdigen mogen maximaal 2 jeugdige herbergen.
2. Er zijn voldoende voorzieningen voor het opbergen van kleding. Elke cliënt wordt voorzien van een kastje voor het opbergen van persoonlijke spullen.

Toiletten en badkamers

Artikel 21

1. Indien meer dan 10 cliënten worden opgevangen zijn er separate voorzieningen voor jongens en meisjes.
2. De richtlijn is minimaal 1 toilet en badkamer per 10 cliënten, indien het 24-uurs opvang betreft. Betreft het deeltijdse opvang, is de verhouding minimaal 1 toilet en badkamer per 20 cliënten.
3. Het sanitair is aangepast aan de doelgroep.

Keuken

Artikel 22

1. In kinderopvanginstellingen waar voeding wordt bereid, is er een goed afgeschermd keuken, bij voorkeur een aparte ruimte. Kinderen hebben onder toezicht toegang tot de keuken.
2. Personen die voeding bereiden, zijn goed op de hoogte van de voedingsbehoeften van kinderen in verschillende leeftijdsfasen, het hygiënisch bereiden van kindervoeding en de voorschriften daarvoor van het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg.
3. De keuken moet beschikken over een goede afzuiginstallatie.
4. De opvanginstelling moet beschikken over een door het Bureau voor Openbare Gezondheidszorg goedgekeurde vetput.

Wassen en strijken

Artikel 23

1. Indien in de kinderopvanginstelling ook de was wordt gedaan, dan geschiedt die in een aparte daarvoor bestemde ruimte, die zodanig is gelegen dat men niet met vuile kleding of vuil wasgoed door ruimten hoeft te lopen waarin voedingsmiddelen zijn opgeslagen, voeding wordt bereid, of wordt gegeten.
2. Wasmachines en drogers worden veilig opgesteld. Bekkens met water mogen niet onbeheerd blijven staan.
3. Indien gestreken wordt, mag dat niet in de natte ruimte waar ook de was wordt gedaan. Een gebruikt strijkijzer koelt op een veilige plaats af.

Hygiëne

Artikel 24

1. Menselijke ontlasting en urine worden via een gesloten systeem afgevoerd. Bij voorkeur zijn toiletten aangelegd op een gesloten rioleringsstelsel.
2. Sanitaire en gemeenschappelijke ruimten (woonkamer, keuken, studiezaal e.d.) worden elke dag gedesinfecteerd, terwijl overige ruimten tenminste twee keer in de week gedesinfecteerd worden.
3. Septic tanks worden aangelegd conform de voorschriften van het Ministerie van Openbare Werken.
4. De kleding van personeelsleden in opvanginstellingen is steeds schoon en netjes en in geen geval mag deze aanstootgevend zijn.
5. Het personeel slaat acht op de persoonlijke hygiëne en verzorging van de cliënten, in het bijzonder het wassen van de handen na gebruik van het toilet.
6. Bij elke wasbak zijn steeds voldoende vloeibare zeep en schone handdoeken aanwezig.
7. Afval wordt steeds veilig en adequaat afgevoerd in een afvalcontainer met deksel. Het vuil wordt regelmatig afgevoerd, waarna de afvalcontainer gereinigd en gedesinfecteerd wordt.

INHOUDSOPGAVE	Pg.
Staatsbesluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen	1 – 4
Bijlage A: ECD Standaarden	
Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen	5
Artikel 1: Algemene bepalingen	5
Artikel 2: Registratie van de instelling	6
Hoofdstuk 2: Personeel	7
Artikel 3: Geschiktheid	7
Artikel 4: Aantal en kind/verzorger ratio	7
Artikel 5: Leeftijd	8
Artikel 6: Deskundigheid	9
Artikel 7: Arbeidsregels, Beleid en Procedures	10
Hoofdstuk 3: Zorg- en dienstverlening	11
Artikel 8: Gelijke kansen	11
Artikel 9: Kinderen met speciale behoeften	11
Artikel 10: Belonen en straffen / Disciplineren	12
Artikel 11: Bescherming van het kind	12
Artikel 12: Vertrouwelijkheid/ toegang tot informatie	13
Artikel 13: Ouders als partners	13
Artikel 14: Lichamelijke verzorging	14
Artikel 15: Eten en drinken	14
Artikel 16: Uitstapjes	15
Hoofdstuk 4: Kwaliteitszorg en stimulering van kinderen tussen 0 en 4 jaar oud	16
Artikel 17: Aandachtspunten voor kwaliteitszorg	16
Artikel 18: Algemene zorg voor kinderen van 0-2 jaar	16
Artikel 19: Algemene zorg voor kinderen van 2-4 jaar	18
Artikel 20: Interactie	18
Artikel 21: Organisatie	19
Artikel 22: Speelgoed en ontwikkelingsmateriaal	19
Artikel 23: Curriculum	20
Artikel 24: Observeren, verslaglegging en plannen van programma's	21
Artikel 25: Rustperiode	22
Artikel 26: Overstap naar een volgende groep/fase	22
Hoofdstuk 5: Stimulering en onderwijs van kinderen tussen 4 tot en met 8 jaar oud	23
Artikel 27: Algemeen	23
Artikel 28: Ontwikkelingsgebieden en curriculum	23
Artikel 29: Persoonlijkheids- en sociaal-emotionele ontwikkeling	24
Artikel 30: Taalontwikkeling en voorbereidend en aanvankelijk lezen	24
Artikel 31: Ruimtelijke oriëntatie; ruimtelijk inzicht; vorbereidend- en vorderend rekenen	25
Artikel 32: Wereld oriëntatie; milieubewustzijn, nationaliteitsbewustzijn;	26
Artikel 33: Lichamelijke ontwikkeling; grof- en fijnmotorische ontwikkeling; coördinatie;	26

	Pg
Artikel 34: Ontwikkeling van de creativiteit;	27
Artikel 35: Volgen van de ontwikkeling en planning	28
Artikel 36: Onderwijsmethoden	28
Artikel 37: Ouderparticipatie	30
Artikel 38: Professionele contacten en ondersteuning	30
Artikel 39: Supervisie en inspectie	30
Hoofdstuk 6: Administratie	31
Artikel 40: Vastleggen gegevens	31
Artikel 41: Registratie van kinderen	31
Artikel 42: Personeelsgegevens	32
Artikel 43: Ongelukken en bijzondere voorvallen	33
Artikel 44: Diversen	33
Artikel 45: Inzage in/ Toegang tot registratie en gegevens	33
Artikel 46: Verzekering	34
Artikel 47: Klachten en beroepsprocedures	34
Artikel 48: Financiële verslagen	34
Hoofdstuk 7: Gezondheid en veiligheid	35
Artikel 49: Veiligheidsregels	35
Artikel 50: Eerste Hulp	36
Artikel 51: Hygiëne	37
Artikel 52: Ziekte en medicijnen	38
Artikel 53: Brandveiligheid	39
Artikel 54: Roken, alcohol en drugs	40
Artikel 55: Huisdieren	40
Artikel 56: Planten	40
Hoofdstuk 8: Fysieke omgeving	41
Artikel 57: Erf en gebouw	41
Artikel 58: Ruimtes	42
Artikel 59: Lucht en licht	43
Artikel 60: Meubilair	44
Artikel 61: Sanitaire voorzieningen	45
Artikel 62: Keuken	46
Artikel 63: Wassen en strijken	47
Bijlage B: Standaarden voor opvanginstellingen ten behoeve van oudere personen	
Artikel 1 Algemene bepalingen	48
Artikel 2 Doelstelling	48
Artikel 3 Beleid en organisatie	48
Artikel 4 Toelating / eisen van opname	48
Artikel 5 Cliëntendossiers	49
Artikel 6 Procedure bij overlijden / wilsbeschikking	49
Artikel 7 Zorg / Dienstverleningsovereenkomst (start/afroeden)	49
Artikel 8 Medicatie	50
Artikel 9 Personeeldossiers	50
Artikel 10 Vakantieregister	50

	Pg.
Artikel 11 Keuringen	50
Artikel 12 Financiële administratie	51
Artikel 13 De richtlijnen	51
Artikel 14 Het personeel	51
Artikel 15 Disciplineren	52
Artikel 16 Gezondheid	52
Artikel 17 Roken, alcohol en drugs	52
Artikel 18 Voeding	52
Artikel 19 De medische voorzieningen	53
Artikel 20 De fysieke voorzieningen	53
Artikel 21 Het maximum aantal cliënten	54
Artikel 22 De slaapruimte	54
Artikel 23 De toiletten, badkamers en wasvoorzieningen	54
Artikel 24 Het wassen en strijken	54
Artikel 25 Hygiëne	55

**Bijlage C: Standaarden voor opvanginstellingen voor
 mensen met een beperking**

Artikel 1: Doelstelling en organisatie	56
Artikel 2: Algemene richtlijnen	56
Artikel 3: Maximum aantal cliënten	57
Artikel 4: Klachten en beroepsprocedures	57
Artikel 5: Toelating en opname	57
Artikel 6: Disciplineren	58
Artikel 7: Seksualiteit	58
Artikel 8: Slaapruimten	58
Artikel 9: Personeelszorg	58
Artikel 10: Administratie	60
Artikel 11: Gezondheids- en veiligheidsbeleid	60
Artikel 12: Medische voorzieningen	62
Artikel 13: Cliëntendossiers	62
Artikel 14: Zorg- en Dienstverleningsovereenkomst (start/afroeden)	62
Artikel 15: Procedure bij overlijden/ wilsbeschikking	63
Artikel 16: Medicatie	63
Artikel 17: Voeding	63
Artikel 18: Erf en gebouw(en)	63
Artikel 19: Keuken	64
Artikel 20: Toiletten, badkamers en wasvoorzieningen	64

**Bijlage D: Standaarden betreffende algemene
 opvanginstellingen en residentiële
 kinderopvang**

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen	65
Artikel 1: Definities	65
Artikel 2. De Rechten van het kind	65

	Pg.
Hoofdstuk 2: De Instelling	66
Artikel 3: Doelstelling	66
Artikel 4: Toelating	66
Artikel 5: Administratie en management van de Kinderopvanginstelling	67
Artikel 6: Cliëntendossiers	67
Artikel 7: Personeelsdossiers	68
Artikel 8: Keuringen	69
Artikel 9: Financiële administratie	69
Artikel 10: Richtlijnen	69
Artikel 11: Personeel	70
Artikel 12: Disciplineren	70
Hoofdstuk 3: Gezondheid en veiligheid	70
Artikel 13: Algemeen	70
Artikel 14: Roken, alcohol en drugs	71
Artikel 15: Voeding	71
Artikel 16: Medische voorzieningen	72
Artikel 17: Confidentialiteit	73
Hoofdstuk 4 Fysieke Voorzieningen	73
Artikel 18: Erf en gebouw	73
Artikel 19: Maximum aantal cliënten	74
Artikel 20: Slaapruimten	74
Artikel 21: Toiletten en badkamers	74
Artikel 22: Keuken	74
Artikel 23: Wassen en strijken	75
Artikel 24: Hygiëne	75

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000